

Tallinna Teataja

1r. 18.

Reedel, 21. aprillil 1922. aastal.

Jumub igal reipäeva õhtul.

XIII aastal.

Postimees ja tallinn:
Tallinn, Suurturg nr. 16.
Airjate aadress:
„Tall. Teataja“, Tallinn.
Rõnnetraat:
Tallinn — 285.
Postimees ja tallinn — 281.
Tallinn — 12-1.
Kõrgeim kät. 8-1.

Teatimees hinnad:
Postiga:
1 kuus peale .. 75 marka
2 „ .. 150 „
3 „ .. 225 „
Ise tallinnest ära viies:
1 kuus peale .. 68 marka
2 „ .. 136 „
3 „ .. 204 „
Wäljamaale kuus 100 mkr.
Aadressi muutmise 10 mkr.

Arvutuste hinnad:
Arvutuse kät. 3 mkr. m/m
Esimene .. 5 „
Esimene kät. 6 „
Kohaliku arvutuse 75%
odavamad.
Eritööd, mis alla ühe kät. arvutusega ja arvutamata jäävad, aral ei võta. Suuremad arvutused saadetakse ainult 10 tagasi, kui jätetakse mar. taast. Arvutused peab jätma täiesti nime ja aadressi all olemas.

Üksik number 3 marka

Genua konverents

Saksamaa ei loobuvat venelastega tehtud lepingust. Üleilmne emissiooni-pankade konverents katkestas. Tšehhiherin jatkab Wene rahvuslist poliitikat.

24-tunnine streik Jirimaal.

Briti iseseisvab töölised kommunistidega ühinemise vastu.

Suur plahvatus Monastõris. (Makedoonias.)

Reputatsioon Põhja-Ameerikas.

Näljarahutused Wenemaal.

Wenelased katkestavad Kremli remonteerida.

Seisuford Duhaaras kriitiline.

Suur meetõus Pärnu jões.

Kohaliku Wene esituse 4 kaastöölisi arreteeritud, neist 2 isikut vabastatud.

Genua konverents.

Politiiline alamkommissjon Wene küsimuse arutamiseks.

GA. Stockholm, 19. apr. Berni telegraafite: Erapooletute konverents otustas, et Branting ja Motta Daani, Sissaania, Hollandi, Rootsi ja Helmeetia nimel Genua konverentsil ette paneksid, et asutataks alamkommissjon Wene küsimuses, kes uuriks Wene-Saksa kokkuleppe läbi tekkimise seisuforda, et võimaldada konverentsi normaalselt jatkamist. Selle otusega ühines ka Norra.

GA. Berliin, 20. apr. Genuast teatatakse: Liitlaste, isearanis Itaalia ringkonnad Genua konverentsil olla soodsalt vastu võtnud erapooletute ettepaneku, mille järele poliitiline alamkommissjon tuleb asutada Wene küsimuse arutamiseks.

GA. London, 20. apr. Inglise ajakirjandus võtab soodsalt vastu erapooletute ettepaneku, mis nad eila Genuas tegid. Erapooletute arvates ei olla Wene-Saksa leping mitte niisugune asi, mis digustaks konverentsi katkestamist.

Kollektiiv-protest Wene-Saksa lepingu vastu.

GA. Berliin, 20. apr. Sabas'i teatel katkestas Poincaré heakskiitmis-kommissjonilt nõuda protesti avaldamist Saksa-Wene lepingu vastu. Sa tahvat ta liitriikide valitustele ette panna kollektiiv-protestiga Berliinis esineda.

Wene-Saksa kokkulepe ja konverentsi ebaspidine käik.

GA. Berliin, 19. apr. Valitseb tundmus, et Genua konverentsi ei katkestata Wene-Saksa mahajuhumise pärast. Kathe-naul õnnestas Briti ja Ameerika ajakirjanikke uskuma panna, et Saksamaa ei ole talitanud kahemõtteliselt. Wäljamaa ajalehtede korrespondendid seletavad, et kuigi sakslased psühholoogilise woa tegid, võib nende wiga siiski liitlaste samasuguse ekshisammu katkestuseks viidada.

Mia konverents ja Saksa-Wene leping.

Genua, 19. apr. Konverentsi alamkommissjonid algasid uuesti oma tegevust Kathenau ja Kofowski toonitajid ajakirjanikkudele, et Saksa-Wene lepingule olewat Balti riikide Mia konverentsi pretsebenidiks olnud.

Kas Saksa-Wene leping tähendab Versailles'i lepingu rikkumist?

GA. Pariis, 20. apr. Heakskiitmis-kommissjonile tehtawat ülesandeks otustada, kas Wene-Saksa leping tähendab juriidiliselt Versailles'i lepingu rikkumist.

Inglismaa on igasugu ülevõimu vastu Euroopas.

GA. London, 19. apr. Reuter. Genuast teatatakse: Lloyd George avaldas täna seletuse Brantingse ajakirjandusele. Seletuse avaldatuse lootust, et Brantingse ajakirjandus Lloyd George'i väiteid Genua konverentsil toetab. Ehasi öelbaste: Britannia ja Prantsusmaa tahavad koos tööta

da, kuid Britannia on igasuguse ülevõim vastu Euroopas. Britannia soowib üldistes huvides rahhu. Britannia tahab kõigi vastu erapooletu olla.

Moskwa vastuse andmiseks juhtnõuõrid saadud.

GA. Berliin, 20. apr. Genuast teatatakse: Moskwa vastuse andmiseks juhtnõuõrid saadud. Wene delegatsioon täna oma vastuse Londoni ekspertide konverentsi märgufirje peale.

Desarmeerimise küsimus ja Wene naaberriigid.

GA. „Temps“ 15. apr. Kirjutab: Enamlane Kofowski, jatkates oma meenõuõrit Prantsusmaa vastu, tahtis eila desarmeerimise küsimust üles võtta, mis aga ei õnnestunud. Meeles pidades, et nõuk. Wenes Kofowski enese ütelse järel 1.450.000 meest sõjaväge on, ei oleks ju desarmeerimine sugugi paha asi. Kuid asjaolusid lähemalt waadeldes, peab otjusele jõudma, et siin asja küllalt tõsiselt ei võtata. Kui desarmeerida, siis peaks jeda ka nõuk. Wene tegema. Aga võib endale ette kujutada, kuidas enamlased selle vastu oleksid, kui tahetaks järel uuri-da, kas nad ka tõesti omal maal desarmeerimise läbi wiivad. Mõistagi, et samal ajal ka Wenemaal naaberriikide sõjariistade mahapanemist tuleb nõuda, kuid kas wiivad need riigid sel juhul oma kaitseabinõudest loobuda, kogu lootust paberriistade peale rajades? Nõuk. Wene desarmeerimise ettepanel äratas jeda enam kahtlust, et nõukogude walitajusel punawäge oma võimu alalhoidmiseks tarwis lähed ning mahetewahel ka jeks, et õhemiste raskuste pealt tähepanu kõrwalejuhtimiseks mõnda sõjakäiku ette võtta.

Tšehhiherin jatkab Wene rahvuslist poliitikat.

GA. „Populaire“ kirjutab: Mis Tšehhiherini poliitilise Genuas punktub, si ei ole see muud midagi, kui Wene rahvuslist poliitika kommunisti maski all. Tšehhiherin nõudis Angoora konverentsile lahkumist. Ta loodab, et türkilased seeläbi uuesti wainade peremeheks saavad ning Wenele traba läbipääsu annavad. Nii siis jatkab Tšehhiherin traditsioonilist poliitikat Inglismaa vastu, mis täiesti sarnane on Miljufowi omale.

Üleilmne emissiooni-pankade konverents katkestas.

GA. Berliin, 20. apr. Nagu Genuast telegraafite, olewat oodata majandus-kommissjoni otust, mille järele kogu kät emissioonipangad üleilmilise konverentsile kokku kutjutakse, mis wäljaspool Genuat ja Genua konverentsi suhtes täiesti iseseiswalt töötaks. See konverents peab korraldama kogu walutatükimust. Tema kompetentse kuulustid kullafondi, waluuta, mahetuskursi stabiliseerimise, krediidide, laenude jne küsimused. Sa arutaks ta emissioonipankade ararippumatust walitustest ja walgade talumise küsimust.

Uuestiavatud riidetauplusest

ostate Teile

omale kaubad kõige odavamalt. Igapäew uute hooajalampade juuretulek. Walit suurt!

„Estonia“ teatrimajas nr. 10.

Seated Wenemaal.

Ralmõki rahwas sureb nälga.

Moskwa „Wesestijas“ kirjeldab kalmõkane Wadmajew oma sugurahwa häda Wolga jõesim ümbruses on laialdane stepp Ralmõki rahwa piinarikaste, võib olla wimaste elupaewade tunnustajaks. „Moskwa on praegu päewaforraal teised, raskemad mured,“ kirjutab Wadmajew, „aga meie, kes meie selle rahwa seast tõusnud, kes meie näinud oma filmaga tema kannatust, tema kokkufarjemist, ei wõi waifida. Kui kauge-mal põhjapool asuwad elanikud jätamad meeletel maha oma kodukolde ja põgenewad ilma pahemale wõi paremale poole waatamata näljapiirkonnast wälja, jääb Ralmõki karjakaswataja rahwas omale to hale ja ootab alandlikult saatuse lõõke. Reed looduse lapjed kannatamad waifelt, kaebeta. Nad idendawad siin idas Mongoli rahwaste ütelse: surema tähendab ära mõitma. See on Buddha usku kalmõkide fatalism. Remad on hakanud inimesi kartma, ta on peitunud enesesse, lufustanud oma hinge wälisilmale ja waifib. Otjatu legendid, ei kulle ainustki häält, kisa, ega hädahüüet. Ni-nult hulwua stepihundi läbilõikaw metallne toon katkestab legendiku waikust. Sime aimab tulewat rohket saaki...“

180.000 Ralmõkima elani kust surewad 90% tingimata nälga. Ülejäänud 10%, peaaesjalikult wenelased, on rohkem wastupanekuwoimulised ja oskawad oma majapidamist olude kohaselt sisse seada wist küll sellepärast, et nad elamad alaliselt küllades ühiskondlist elu, kuma kalmõkid on wäikeste gruppidenä 5-10 kibitka kaupa — igas kibitkas üks perekond — üle kogu stepi laiati laotatud. Alles 60-80 kilomeetri tagant kohtad järgmise kalmõkide asukohta. Siin ja seal on järele jäänud mõned üksikud kaamelid, jeda ootab kah kas tapanuga wõi näljafurm; hobuseid ei ole seal maal enam olemas.

Näljastele abiandmine on kõige milettam järjel. Wagunid lafooniliste paljuütlemate pealkirjadega „nälgiatetele, hädatarwilit“ seijawad nädalate ja kuude wältel roobastel kuni mandaatide, käskude, defreetide ja telegrammide uputus nad mõne jaama-wahe wõrd edasi nihutab, kui nad aga weel mahajal pole heade naabrite poolt paljaks töõwitud...

„Õid on Jumala käes!“ mõtleb kalmõk ja läheb wanumakult omale saatusele wastu.

Näljarahutused Wenemaal.

GA. Miias, 20. apr. Samaarast teatatakse, et seal näljarahutuste puhul mitu toot-lustadu ära on lõõitud. Näljased sõid ära iibe Ameerika abiandmiseltjoli woliniku.

Kremli remonteerimine.

GA. Moskwa, 18. apr. Otjustati käes-olewa aasta juul kätelist Kremli remonti prof. Grabari kawa järele ette wõtta.

Kool.

Kooli registreerimine.

Karidusministeerium on registreerinud Dulu Rikberg-Wappeli arwateatrikooli Tartus.

Suitsetage kõik paberosse

25 tükki 35 marka

Tubek Ekstra

Napsi-, õlle- ja teeklaare

pakub Eesti Klaasitööstuse Osühisus

„EKO“

TALLINNAS,

Raatuse tänawal nr. 10.

Opetajate palgaseaduse seletamine.

Üks seaduseprojekt ajab teist laga — nii on tulnud töötada meie seadusandlistel kogudel. Et niisugustel oludel seaduste punktipealsus ja täielikkus mõnigi kord on kannatanud, jelles pole kahtlust, seda enam, et meie seaduseandjate enamus oma töös vilumata.

Üks ebatäpseid seadustest on õpetajate palgaseadus. Selle seaduse peale pandi suuri lootusi. Ta pidi õpetaja majanduslike seisukorra parandama. Tema ilmutamisele seisuks õpetajate protestifoonide ja streigiharduste kaudu. Siis küll tuleb välja, et see seadus paiguti väga pudenevalt materjalist on. Tal puudub tarviline selgus. Juba paaril korral on haridusministeerium selguse nõutamiseks sunnitud olnud riigikohtu poole pöörama.

Esimest korda pöörati riigikohtu poole küsimusega: kuidas tuleb mõista seda punkti seaduses, mis käib lisatundide eest õpetajale maksetava tasu kohta aja eest 1. jaan. kuni 1. aug. 1921. aastal. Et teatud, kas arvata lisatundideks kõik tunnid, mis üle 24 on nädalas, või ainult need, mis üle 30 on. Vastus oli: lisatasa tuleb maksta ainult tundi eest, mis üle 30 on. See riigikohtu otsus oli üllatav, seda enam, et õpetajale juba teist mõistetud seaduse põhjal lisatasa nimetatud aja eest kõigi tundi eest, mis üle 24 nädalas, välja maksetud oli. Sellest riigikohtu otsusest teatas haridusministeeriumi majand. osakond ringkirjaga jõulu eel õpetajale, nõudes ülearu saanud summade tagasimaksimist. Kuna taagitudetav summa paljudel õpetajatel üle 10.000 marga ulatas, siis tõstis õpetajafond nagu ühest suust häält, et kust me võtame selle summa. Mõjus. Haridusministeerium teatas uue ringkirjaga 6. veebr. s. a., et jõuluks forraldus eialgu seisma panna ja aiti uueks läbitaoluse riigikohtu otsusele. Nii kaugel ollakse praegu selle punkti seletamisega. On huvitav ära oodata, kas riigikohtu tõesti leiab võimaliku olevat oma endist otjust muuta. Tuleks ju küll arvata, et riigikohtu ühe ja sama asja kohta kahte vastupidist otsust teha ei saa.

Ja teist korda pööras haridusministeerium seletuse küsimusega riigikohtu poole õpetajate palgaseaduse § 2, märkus 1 pärast.

See märkus on järgm.: „Rõdu ning väljamaa üliõpilaste ja teiste kõrgemate õpetajate loetel ja 1919. a. 28. augusti õpetajate palgamaaruse § 3, märkuse 2. põhjal 1. järku töötatud õpetajad töusevad palga saamise suhtes iibe astme võrra kõrgemale, kui nad õpetavad keht. või kutseõpilaste klassides, mis on 6-aastastest algkoolist kõrgemal.“

Sellel märkusele puudub tõesti tarviline selgus. Misjuures palgaastme järel, ehk kuidas maksta palga sellele esimesse järku kuuluvale õpetajale, kes õpetab kehtkooli kõrgemates klassides ja ühtlasi ka klassides, mis 6-aastase algkooli õpetava piirkonnas? Kas kõrgis klassides kõrgema astme normide järel, või ainult kõrgemates (mis kõrgemal 6-aastastest algkoolist), kuna tundi eest alamates klassides tuleks maksta normide järel, mis astme võrra madalamad?

On ju loomulik, et ühele õpetajale pole sünnis palga maksta mitme astme järele. Õpetaja töö esimeses, teises ehk kolmandas klassis tohib omegi ühesugune väärtus olla. Järelikult tuleks selle eest ka ühesugust tasu maksta. Kuid kõrgemates klassides raskem on õpetada, sest vaja rohkem teadmisi, järelikult rohkem ettevalmistamist, siis omegi on selge, et õpetajale tuleb palga maksta selle järele kui palju kaaluvad tema teadmised, vilumus, pedagoogiline isik üleüldise. Arvesse tuleb võtta aeg, mis kulub õpetajal ära, et teatud astme pedagoogiks välja kujuneda. Seda kõike aga saab mõista ainult ühe mõddupungaga, ja sellel kõigel on alati üks kindel väärtus.

Põhjusmõttelikkult on täiesti ükskõik, misjuures klassis teatud õpetaja õpetab. Tema töö ja isiku väärtus on igal pool ühesugune. Ehk kui arvatakse, et ühe ja sama õpetaja töö igas klassis ühesugune väärtus on, siis tuleks juba järele mõelda, ja kõik klassid, nii ütleb, ära hinnata: kui õpetab esimeses klassis, saab nii palju tunnist, õpetab teises, saab rohkem tunnist õpetab kolmandas jaad veel rohkem ju.

Sarnaseid kaalumis arvesse võttes, on ka mitmed koolid ohtustanud ja raskendunud oma esimese järku õpetajale, kes õpetavad kõrgemates ja alamates klassides, kõigi tundi eest ühtemisi kõrgema astme järele.

Selle arvamise poole kalduda kuulda-

vasti ka haridusministeerium. Samale seisukohale ajus ka riigikohtu, kui ta otsustas „seletada, et kõrgema haridusega õpetajale, kui nad õpetavad keht. või kutseõpilaste klassides, mis kõrgemal on 6-a. algkoolist ja ühtlasi õpetavad alamates klassides, tuleb palga maksta kõrgema astme järele kõikides klassides antud tundi eest, niisama ka, kui 1. j. õpetaja õpetab ülemaates klassides ja alamates klassides, siis ta ei lange astme võrra allapoole.“ (Haridusminiat. majandusosak. ringkiri 18. märtsil 1922. aast., nr. 51136).

See seletus on päevafelge ja tema kuudagi teist mõistmine näib võimata olemat. Aga omegi leiame omaks imestuseks jama haridusmin. majandusosakonna kirjas „täiendava seletuse“ „effiarvamiste arahoidmiseks“. Huvitav nähtus. Riigikohtu annab haridusministeeriumile seletuse kahtlase punkti kohta. Ja haridusmin. majand. osak. seletab omalt poolt saadud seletust. Et siis need, kes armastid, et riigikohtu kullub seaduste seletamises ülem aste.

Ja mida seletab siis haridusmin. maj. osak. täiendav seletus? 1) „keht. ja kutseõpilaste alamates klassides all tuleb mõista nende koolide klasse, mis on fundusliku algkooli klassidest kõrgemal (5. ja 6. õppeastta); 2) keht. ja kutseõpilaste juures aruvid algkooli klasse (1., 2., 3. ja 4. õppeasta)... ei või mitte kehtkooli alamais klassideks arvata“.

Kuidas sest küll aru saada? Riigikohtu ütleb et kõrgis klassides, ja haridusmin. maj. osak. ütleb „selgitades“: ei mitte kõrgis.

Peale traagilise vastolu nende kahe seletuse vahel on asjal aga veel teine külg.

Nagu eelpool juba tähendatud, maksid mitmed koolid oma esimese järku õpetajale, kes ülemaates ja alamates klassides õpetavad, kõigi tundi eest ülema palga astme järele. Järelikult, kui on haridusmin. maj. osak. seletus lõplik, on rohkem makstud. Haridusmin. maj. osak. „täiendav seletus“ ei luba kõrgema astme järele maksta gümnaasiumi ettevalmistamise ja esimeses klassides (kus niisugused olemas) antud tundi eest. Järelikult, kus seda on tehtud, maksetagu tagasi. Sellekohane forraldus puudub küll haridusministeeriumi maj. osak. ringkirjas,

aga see on loogiline järeldus temast. Seft seadusel peab omegi mingisugune ühtlane maksimus olema.

Nõnda on seaduse riisti ja pöigiti seletamine teist korda välja viinud raha tagasimaksimisele.

Ja tagasimaksimise summa ei ole päris tähtsusetu. Ta on, näit., õpetaja kohta, kes vähem kui 4 a. ametis olnud, 8. nädala-tundi eest nimetatud alamates klassides 1. jaan. 1921. kuni 1. apr. 1922. aast. — 2700 mk.

Tuleb oletada, et haridusmin. maj. osakond oma eeskirjaga seletuse tagasi võtab, sest tal pole mingisugust õigust riigikohtu seletust, mis isegi selge küllalt, veel oma moodi ümber seletama hakata.

Ja viimaks palve seaduseandjatele: formuleeritagu seadused võimalikult selgelt ja täpsealt, et kõik seletamised ülearuksid oleksid. Nagu käesolevast juhtumist näha, võinud tegase seaduse seletamised kurjoolu- mite välja viia: palgamaaksimise seadus ähvardab palgatagasimaksimise seaduseks välja kujuneda.

Aga iga halb seadus tähendab seaduste autoriteeti üldiselt. —rt.

Wärste saadetus

Leedufoola — —

Kaalifoola 33-32%

Superforwaati —

18-23%

Jõudis kohale ja pakume wagnu- wiist otse laewast laadides alandatud hindadega.

Carl Larwi. Rejühjus,
Tallinn, W. ruwärawa puies- tee nr. 15.

Lutsifer.

Jean de la Hire'i romaan.

Wärijehes instinktiivsest rõõmusest, läks Laurence afna juure, tegi poolpööret, tuli uuesti tagasi waipa mööda, mida tema jalga jeni ei olnud puudutanud. Nii käis ta kolm korda edasi-tagasi, tahtes end nagu usutada, et nägematut tahtust tõesti enam olemas ei olnud.

Mõlemad Helweesia neid ja Minna haalefid teda imestusega. Nende lapsete- kudest filmadest paistis ühtlasi kartus. Laurence nägi seda. Ta naeratas kergesti ja ütles:

— Teid paneb imestama see, mida mina teen, ehk ole nii? Kuid kui teie teaksite, kui palju rohkem teie kolmekesi minile ime- likkudena näite!... Teie nimed on Marie ja Gertrud, ehk ole?

— Jah, proua, need on meie nimed, wastafid mõlemad Helweesia neid üheskoos.

— Tulge siia päris minu juure. Nii. Raske küll põlvili... Teie ei saa aru, mida mina tahan?... See ei tee midagi. Arulge ainult ilusti minu sõna... ja naer- atage, mu preilid... naeratage rõõmsa naeratusega!... Ma! teie naerataste? Kui kena see on! Teie olete väga armsad naer- atades!... Ja küll pange käed risti, nagu palusite Jumalat!... Nii. Ärge ai- nult liigutage!

Minna, tulge teie ka. Seisake otse minu wastu, pahemat kätt. Wõtke oma käega mi- nu piha ümber kinni... Nii, nii, ärge kartke... Raske oma pea minu õla najale... Ah, küll olete teie armas laps!...

Ja küll kordate teie kolmekesi üheskoos seda, mida mina teie ette ütlen. Kas jah?

— Jah, proua! ütlesid kolm tüdrukut üheskoos, tundes lõbu sellest mängust, mille põhjustid ja hirmat ostarwet nemad ei ai- manud ega mõinudki aimata.

Laurence nägu oli ifka weel naerul, kuid ta oli väga kahwatu. Ta ütles tume- da hääl- lega, nagu oleks ta äärmiselt tähtsat talitust toimetanud:

— Teie kordate täpsealt minu sõnu. Seega walmistate mulle suurt rõõmu!...

Wärijehes filmapilgu, ütles ta:

— Glo von Wartet, Schwalzrodi herra, on jälk kurjategija.

Minna. Marie ja Gertrud märkafid.

42 Nende näod ilmutafid kartlikku imestust Raheldes waatafid nad üksteisele otfa.

— Nii siis! ütles Laurence küllid väga tõijfena, teie kahtlete, järelikult teie saate aru, et teie niisugust lauset ütelda ei või järelikult teie mälü töötab ja teie waim or ofufuswõimuline. Järelikult teie olete wa- had. Näidate mulle, et see wabadus on täiesti piiramata, vähemalt praegusel fil- mapilgul, ja seepärast korrafe minu juureks rõõmuse laule, mida teile ette ütlen: „Glo von Wartet, Schwalzrodi herra, on jälk kur- jategija.“

Minna, Gertrud ja Marie ei kahelnud enam. Naeratastes natuke nagu lapfed, kes kardawad, ütlesid nad peaaegu nagu ühest suust:

— Glo von Wartet, Schwalzrodi herra, on jälk kurjategija!

— Drawoo! Tänan väga!... Teie olete väga armsad tütarlapfed. Minna tahan teid suudelda. Tulge siia, Minna. Küllid teie, Gertrud. Ja küllid teie, Marie. Nii küllid minge jälle oma talituse juure.

Kuid kõik kolm tüdrukut jäid talle aru- saamatalt otfa wahtima. Nende talitus? Olles waimlikult wabad, ei tundnud nad nä- tawasti enam, milles nende talitus seijis. Nad ei olnud enam hipnotiseeritud ja see pärast ei mäletanud nad enam, mida nad iga päew sel tunnil tegid.

Laurence Pailli, väga rahuldatus oma katse tagajärgedest, ütles neile, milles nende teenistus praegusel filmapilgul seijis. Kuid seal jündis jälle järsk muudatus tüdrukute juures.

Nad muutufid kangekaks ja seifid sirge- mini. Nende filmad omandafid jälle ükskõik- se ilme. Nende liigutused olid jälle järjud. Kahe minutiga oli laud ära kraamitud ja nurka töötatud. Siis läksid mõlemad Hel- weesia neid Minna juhatusel toalettitup- pa. Seal töötafid nad, nagu harilikult. Siis tulid nad tagasi ja tegid woodi üles. Harilikult wiibis Laurence niisuguse talituse ajal wäijfes salongis, kus tiitoklamer seijis. Ta mängis siis noodilt või improwiseeris lihtfalk sõrmede tuju järgi. Kuid täna hom- miku pani Laurence igal jammul tüdrukute talitust tähele, kuni nad, marionetlikku ku- marduft tehes, wiimaks toast lahufid. Lau- rence leidis, et nad jälle automaatiwefid olid muutunud.

Laurence, niitua kü te ütft üt jäänud.

joofis wälifstorni werandale. Kuid mis see oli! Nägemata sein pidas teda jälle kinni.

Laurence mõtles: „Koletife tahtejõud ja mõtled olid nä- tawasti mõne filmapilgu täielikult muiale loondatud, nii et ka see otfa tema mõttest, mis harilikult nägematule seinale ja kolme- le tüdrukule oli pühendatud, täna siit puu- dus...“

Mis on selle nähtuse põhjusted? Laurence Pailli otftis wastust sellele küsi- musele. Kuid ta sai aru, et selle wastuse wõib ta jaada ainult tundma õppides asja- olufid, mis temale praegu olid teadmata. Neid asjaolufid oli tal aga praegu wõimata tundma õppida. Nii ei piüüdnudki ta lahenda- dada probleemi, mis praegusel filmapilgul mitte lahendatav ei olnud.

Mõtledeks nende haruldaste wahejuhtu- miste peale, ootas ta ainult weel Jean de Sainclairi.

Sainclair oli temale jäänud: „Päewa joofkul või kõige hiljem järgmifel õöl tulen ma tagasi...“

Hommik mööduf, ilma et Laurence Pai- li kätitust oleks tunnud. Temal oli kindel uft Sainclairi tulekuse. Ta ootas.

Harilikult ilmus Glo von Wartet kell 41 Laurence tuppa, et ühes temaga söögi- saali sööma minna. Täna aga Wartet ei tulnud. Tüdrukud kolmekesi töid eine lau- le ja Laurence hakkas üffi sööma. Tüdru- kud teenifid automaatiwefi, ilma sõna lau- sumata ja arusaamat pilgu heitmata.

Ohtupoolikul katfus Laurence lugeda või muuifkat teha, kuid see ei läinud. Ta oli natuke rahutu. Ta idlistas jagedasti Min- nat, kellest ta midagi järele päris või kelle- le ta kästufid andis.

Sakfa neiu ei wastanud ühegi küsimu- sele ja ta täitiz ainult teatawaid kästufid automaatiwefi. Ta oli sunnitud waifima jalawõim läbi. Laurence katfus ka mitu korda wälifstorni werandale minna, kuid nä- gemata sein takistas teda... Kell neli oli jälle söömine.

Räks widewifuf. Suure kroonlühtri lambid ja törwifud läksid põlema. Lauren- ce kustutas mõned lambid ära, pöörates kommunaatorifft.

Ohtust fõi Laurence ilma ifuta. Teeni- jad töid talle siis puhast pesu ja wett. Au- tomaatiwefi kumardades, lahufid nad toast. Küike ja fõis wõitus teatas Laurence'ile,

et toa ja toalettkabineti ukfed on elektrifitseer- tud, ja kes neid awab, saab surma.

Tuli õõ. Laurence ootas. Riff ootamine, kus lootus tõufis ja ka- bus, waewas tema fiidant ja pead. raskendas tema liifmeid ja wäijfes tema närwe. Ta ootas ja tema kannatus läks ifka suu- remaks.

Ta hakkas wäijmufst tundma. Juba kolmkümmend kuus tundi ei olnud ta enam lamanud; kolmkümmend kuus tundi ei ol- nud ta maganud. Kogu päewa ei ol- nud ta paigal istunud. Kell kümme oli ta purwafinud. Ta tahtis nii kangefti maga- da, et ifegi ootamine lootufe tõufmise ja ka- dumifega ei suutnud teda enam ülewal hoi- da.

Riiktooli wajudes, ei jäänud ta aga kofe magama. Ta piüüdis unega wõidelda. Nii- juugune waewaw poolumi kestis üle tunni. Kuid wiimaks wõttis wäijmus wõimufst ja Laurence Pailli wajuw sellesse raskesse unes- fe, mis on jurmaune farnane, kui mitte ei oleks märgata kerget hingamifft.

Kui Laurence Pailli filmad uuesti awas, oli juba päike kõrgel. Nende eesriided olid kõrwale tõmmatud ja hommifueine lauale toodud. Tüdrukud kolmekesi seifid kangel- lau kõrwal ilmetu nägudega.

Laurence woodi ees seijis parun Glo von Wartet smokingis.

Parun ootas, kuni Laurence endal une filmist hõdrus ja üles tõufis. Siis, tehes fügaawa kumardufe, ütles ta pidulikult ja farkafiliku naeratusega:

— Preili, palun lubage mulle täna ühes teiega hommifufst süüa, sest mul on teiega väga tõijstest ja väga tungiwateft asjadest kõnelda. Meie kõneleme nendest asjadest kofe, niipea kui teie teenijad olete ära laft- nud...

Parun Glo von Wartet naeratas. Tema filmis wilkus ifa ja wiha, julm pilge ja wõidufindel rõõm. Ta kordas:

— Minul on teiega, preili, kõnelda väga tõijstest ja tungiwateft asjadest...

Lutsiferi pilgu all oli Laurence'it imelik tunne, mida ta wiimajel ajal jagedasti oft tunnud: tema mõtled läksid väga rahutuks.

(Järgneb).

Päewauudised.

Rahvusvahelisel üliõpilaste kongressil Leipzigis.

(Oma kirjasaatjalt.)

8. aprillil amati Leipzigis rahvusvaheline üliõpilaste kongress. Kongressil, mis arwu poolest teine rahvusvaheline üliõpilaste kongress, olid esitatud 14 Euroopa riigi üliõpilaskonda, teiste seas ka Balti riikide — Eesti, Soome, Läti — üliõpilaskonnad. Kongress kuulutas ennast väljaspool poliitikat seiswaks ja on oma päewakorda üleswõtnud järgmised küsimused: 1) üliõpilaskondade wastastikkune läbikäimine; 2) raamatute wastastikkune wahetamine; 3) kirjawahetused ühiskute riikide üliõpilaskondade wahel; 4) sanatooriumi awamine kopsubaigust põdewaille üliõpilastele; 5) abidamine Wene aineliselt kui ka waimliselt puudust kannatawale üliõpilaskonnale.

Ragu kolmest esimesest punktist näha, on rahvuswahelise üliõpilaste kokkusaamise põhiesmärk üliõpilaskondade lähendamise kistelele ja wastastikkune tutvumemine, mida ka Saksa riigi-minister Dr. Röster omas kongressi awamisõnes ära tähendas.

Rikemad waielused tekkisid Wene üliõpilaskonna aiatmise küsimuse ümber. Otsustati moodustada Wenenmaal informatsiooni keskkoh, mis töötaks väljaspool poliitilisi mõimkonde, et selle läbi puudust kannatawale enamis-Wenenmaa üliõpilaskonnale raamatuid ja teaduslikke õpewahendid muretseda, millega kongressi enamus ka nõus oli. Tõsteti üles küsimus ka nende 14 tuhande Wene üliõpilaste kohta, kes praegu väljaspool kodumaad wiibiwad ja kõige suuremat puudust kannatawad.

Sefelbused wenelasega.

Wene kohaliku esituse 4 kaastöölisi spionaasi pärast arreteeritud, nendest 2 isikut wabastatud.

Ei ole veel ununenud hiljutised paljastatud Kromel, Weem ja Ko. puhul, kus dokumentaalselt selgeks tehti eelnimetatud atantüristide ühendus nõukogude Wene esitusega.

Nüüd on Eesti mõimudel korda läinud awalikufus teha ka Wene kohaliku esituse kaastöölise Eesti riigi wastane tegewus. Nimelt on mitmed wenelased Eesti wastu spionaasias tegewuses olnud. Selle tõttu arreteeriti kesknädalal Tallinnas neli isikut — nõukogude Wene kohaliku jaatkonna kaastöölisi. Nendest elasiid 3 isikut väljaspool jaatkonda, üks aga jaatkonnas, kuid arreteeriti tänawal. Arreteeritud on Schneider, Ujagin ja Swirdin abikaasaga.

Arreteeritute wabastamise otsustarbel on Wene esitaja hoolega sammusid astunud. Eila õhtul wabastati aga ainult Swirdin 500.000-m. kautsjoni wastu, kuna tema abikaasa ilma kautsjonita wabaks lasti. Schneider ja Ujagin peetakse kinni.

Kõikide süüdistusmaterjalal on juba prokurööri kätte antud süüdlaste kiires korras wastutusele wõtmiseks.

Õpetajate palgaseadust kawatsetakse muuta.

Arwesse wõttes suuri puudujääke maafondades, on wabariigi walitus haridusministeeriumile ülesandeks teinud, uuesti läbimaatamisele wõtta 13. mai 1921. a. õpetajate palgaseaduse, normaal tundide arwu suurendamise ja lisatundide andmise suhtes.

Sel puhul palub haridusministeeriumi majandusosakond kõiki kooliwalitustesi hiljemalt 1. maiks s. a. ministeeriumile teatada, kas on soowitaw ja tarwilik õpetajate nädalatuundide arwu suurendada ja kui palju, kas on soowitaw ja tarwilik nädalatuundide arwu üle 30 suurendada, kui suur peaks olema lisa- ja asetäite tundide taju, kas on soowitaw ja tarwilik nädalatuundide arwu kõigis koolides suurendada, wõi ainult algkoolides, selle juures kas ainult maalgkoolides wõi ka linnas, ja teisi soowitawaid ning tarwilisi muudatusi õpetajate palgaseaduses. abc

Optantide warandus seisab wäljamõtmata juba kauemat aega riigikassa peawalituse labudes.

Mitmed optandid, kes oma warandust siia saanud, ei ole selle järele ilmunud.

Suur weetõus Pärnu jões.

Wiimaste soojade ilmade tagajärjel tõusis Pärnu jõe wee tase üle normaali tasapinna ja ujutas madalamad kaldad igal pool üle. Ühtlasi hakkas jää mitmes kohas liikuma. Pärnu linna kohal on jää kokku kuhjunud, mille tõttu tekkinud weewoolu takistuse tagajärjel weepuutust kurbatse. „Sõnupäri“ lamawabariimafinast ongi juba

hädasõhus. Jääpaist häwitamiseks on Tallinnast infeneri wäeosa wälja kutsutud.

Noor-seppade kongressi teine päew

21. aprillil. Noosolek algab wäike hiljaks jäämisega kell 10 homm.

Arutusele wõetakse noor-seppade liikumise põhimõtete, sihtide ja organiseerimise abindude kindlaksmääramine.

Selle päewakorra punkti all kannab ette dir. J ü r g e n s o n referaadi: „Skoutlus kui elujõuline noorjoo ilmawaade“. Kõneleb õige pikalt ning waimustatult skoutluse ilmawaadest. Wõrdleb seda mitmete wanade filosoofide poolt awaldatud waadetega, ning leiab et neis palju ühist on. Skoutlus peab ilma rahwawaimu laialilaotaja ja ebendaja olemata. Kõneleja leiab et skoutlus, kui noorjoo kaswatus abind, ehitab oma põhimõtteid õigele psühholoogilisele alusele. Ta püüab noorjoo kaswatus seada rohkem sportlasele alusele, Samuti arendada noortes tähelepanelikult, teguwoimust, loogilist mõtlemist jne. Seni on meil skoutide liikumises palju wäärnähitust ette tulnud, kuid nende pärast ei tohiks terwet seda liikumist eitada. Noorte juhtideks peab olema rohkem psühholoogiliste kuldustega isikud, kes noorte hinge-elust aru saada suudaksid.

Lõpuks leiab kõneleja, et skoutlus on elujõuline liikumine, mis meil Eestis noorte keskel weel laiemalt pinda peaks leidma.

Järgmise referaadi „noor-seppade“ liikumise sihtjoontest“ kannab ette noor-sepp Rirotar.

Selgitab noor-seppade liikumise tekkimist Eestis, nende lahkumist skoutide malewast, ning noor-seppade ideesid. Rõhutatud samuti sportlase kaswatus tähtsust, samuti on üheks tähtsamaks ülesandeks noortest kindla ijeloomuga ning kohusetruusi kodanikka kaswata.

Noor-sepp Hunt kõneleb organiseerimise abindudest, kaitates peaaesjalikult organisatsiooni siemist korraldust.

Referaatide aratamist järele juhataja nende küsimuste kohta läbirääkimisi ei awa, waid kongress lähel kohe noor-seppade liidu põhikirja arutamise juure üle.

Kõlmas üleriikline matemaatika, füüsika ja kosmograafia õpetajate kongress.

Kõlmas päew.

Doksent M. Janson kõneleb (Wene keeles) kodusest füüsika õpeabindude walmistamisest. Toonitab õpilaste endi walmistatud õpeabindude tähtsust ning leiab, et wäljamaalt tellitud õpeabindud tihti liig keerulise kontruktsiooniga on, nii et katsete juures õpilaste tähelepanu saab enam juhitud õpeabindu enese, kui katse peale. Soowitab koolides suuremal wiisil õpilaste abil õpeabindusid walmistama hakata.

Selle järele kõneles, Tartust kohale jõudnud, prof. J. S a r w geometria põhimõtetest ja põhilausetest.

Peale lõunawahetuse algas resolutsioonide wastuwõtmine.

Wastu wõetakse resolutsioon, milles nõutakse haridusministeeriumilt matemaatika tundide arwu suurendamist, kusjuures toonitatakse et tuleks silmas pidada selle õpeaine tähtsust. Soowitawaldusena wõeti wastu, et kõik koolid, kes õpeabindusi, eriti füüsikas ja matemaatikas telliwad, seda Eesti firmadelt teeksid, sest nagu näha, suudetakse ka meil juba kaunis häid preparaate walmistada, teijeks peab ka oma-maa tööstust sellel alal ebendama.

Järgmine ülemaaline kongress otustatakse kokkufutuda tulewal aastal Tartusse. Kongressi korraldawasse toimkonda waliti dir. Treffner ja Kiivet, Kull ja Brüller. Komisjonile tehti ülesandeks esitada järgmisele kongressile täieliku kawaga füüsika, matemaatika ja kosmograafia ajakirja loomise kohta.

Matemaatikas ettetulewate sümbooliliste märkide wäljatöötamiseks waliti kuueliikmeline komisjon, mille koosseis on järgmine: ülikooli poolt — prof. Kägo, Sarw ja Rootsmann, keskkoolide poolt — dir. Treffner ja Ernemann ja algkoolide poolt õp. Neuhäus.

Enne kongressi lõpetamist amaldatakse kongressi korraldawale toimkonnale, elamate fiiduawalduste saadeti, kogu kongressi korraldamise eest.

Noor-seppade liidu põhikirja läbiarutamine.

Juhataja loeb põhikirja paragrafide kawpa ette; selle põhikirja järele oleksid kõik noor-seppade malewad foondatud üleriiklisesse noor-seppade liitu, kelle ülesandeks on noorjoo ühiste andete eest wõitkemine, wastastikkune aineline ja waimline toetamine, liikumise kaswatuslike ja moraalse tähtsuse selgitamine jne. Liidu tegewust juhib põhikirja järele liidu kongress, kongressil walitud juhatus ning sekretariaat.

Et kohade peal põhikirja läbi arutada pole jõutud, otustatakse läbirääkimiste järgi põhikirja kongressil wastuwõtmata jätta. ning ka kohtadele otuste tegemiseks laiali loata.

Wahapeal märkab juhataja oma ekstitust, ning awab läbirääkimised waremalt ettekanud referaatide kohta.

Läbirääkimiste all, keelab juhataja ära noor-seppadele sõna wõtmise, ning kõnelewad ainult paar-kolm wanemate kogu esitajat, kes toonitawad wanemate tähtsust noor-seppade liikumises, mille järgi ilma mingisuguste resolutsioonide wastuwõtmiseta järgmise päewakorra punkti

Ülemaalse kesforaani moodustamise juure üle. Eht küll põhikirja juba eelmise päewakorra punkti all wastuwõtmata jäeti, leitakse aga siiski mingisuguse kesforaani loomine tarwilik olewat. Selleks tuleb moodustada sekretariaat, kes ülemaalse noor-seppade asju ajaks kuni uue kongressini kus noor-seppade liidu loomine uuesti päewakorda tuleb. Sekretariaadi asukohaks leitakse kõige kohajem olewat Tallinn.

(Järgneb).

Toetusraha „Estonia“ näitlejatele.

Dr. Fr. Miel oli „Estonia“ teatrimissiooni kätte annud 50.000 mk., soowitawaldusega, et komisjon sellest 25.000 marka maksaks ühele meesnäitlejale ja teist niipalju ühele naisnäitlejale. Teatrimissioon on otustanud annetada summad määrata pr. Osk. Mikkile ja hr. Lauterile.

Sakamaa ei loobu lepingust Wenemaaga.

London, 20. apr. (Reuter.) Genuast telegraafieritakse: Lord George ütles ajakirjanikudele, olla põhjust arwata, et Sakamaa on otustanud parem mitte oja wõtta Wene küsimuse arutamise ühes teiste riikidega, kui loobuda wenelasega tehtud lepingust. E.A.

Õpeabindude näitus

oli awatud matemaatika õpetajate kongressi ajal, 18.—20. apr. tiitlaste kommertskooli ruumides, kus ka kongressi peeti. Näitus oli selleks korraldatud, et kongressist osawõtjatele wõimalbada tutvumeda paremat toodetega oma õpeainete õpetamise alalt.

Oja wõtsid näitusest wäljapanajatena — Tallinna algkoolide õpetööfoda õpetaja Lindi juhatusel, Tartu kirjastus-ühisus „Loodus“ ja Tartu õpeabindude töödoda. Näitusest lubas osawõtta ka üks Sakamaa firma — „Paul Käth, Leipzigist“, kuid rakete laewafõidu tingimiste tõttu on need wäljapanekud hiljaks jäänud, mille tagajärjel õpewahendite näitus kawatsetud suurusele eijneb ei suutnud. Kuid ka need kodumaa walmistatud õpeabindusi waatlesid õpetajad, ning muud näitusele käijad, elawa hulgiga.

Tallinna algkoolide õpetööfoda oli esinenud õige juure hulga wäljapanekutega, nimelt kodusel teel walmistatud õpeabindudega ja mitme algupärase, kuid lihtsa, instumendiga matemaatika ja füüsika õpetamisega.

Suuremat tähelepanu aratas omawalmistatud õpeabindudega Tartu õpeabindude töödoda, kelle tooted töö puhtuse ja otstarbekohajuse poolest waatajate tähelepanu waldasid.

Kirjastusühisuse „Looduse“ poolt oli wäljapanud kaunike kogu loodusteadlik ja matemaatilist kirjandust. Naamatud on pea kõik tuntud eriteadlaste poolt kirjutatud ning seega wäärusliku siuga, mis ka waatajaid raamatute ostmisele meelitas. Ragu kuulda, on koolikirjandust näitusele suurel hulgal ära müüdnud. Samuti olnemat ka lepinguid tehtud ühiskute linnade koolide õpeabindudega warustamise üle.

Õpewahendite näitus lõppes, ühes kongressiga eila.

Streik Jirimaal.

London, 20. apr. (Reuter.) Dublini teatatakse: Jiri föderafond kuulutas wälja tulewaks esmaspäemaks 24-tunnilise jireigi kogu Jirimaal. See streik peab olema protestiks militarismi wastu, kui ka folkuleppe äpardamise wastu poliitikategelaste wahel. Ragu kuulda, ühinewad streigiga kõik raudtee-, posti- ja telegraafiasutused. E.A.

Mässuliste salgad Dublinis.

London, 20. apr. (Reuter.) Mässuliste salgad tungisid minemal döl Dublinis Welingtoni barattide kallale kuid löödi tagasi. E.A.

Kommunistidega liitumise wastu.

E.A. London, 19. apr. Briti iheleismate töölise erafonna konverents liifas tagasi ettepaneku ühineda wabameelse töölise liiduga. Konverents andis oma otuse ka kommunistide ja föderafonna liitumise wastu.

Opimusi konverents ja kahjulikkude rohtudega kauplemise kistendamise.

E.A. London, 19. apr. Endine Briti minister Bekingis John Jordan ütits Genfi, et oja wõtta iel koesolewal nädalal algawasi oopiumiwastafest konverentsist. Briti delegatsioonile on antud juhüdnõrid praktikafiste resulkatige saanutamiseks kahjulikkude rohtudega kauplemise kistendamises. Odatatse, et konverents kindlaks määrab normaalse arfiliku tarwiduse niisuguste rohtude järele iga riigi kohta.

Kindral Semjonow kautsjoni wastu wängift wabastatud.

E.A. London, 19. apr. Reuter. New-Yorkist telegraafieritakse: Semjonow wabastati wängift 25.000-dollarilise kautsjoni wastu, mida ta sõbrad tema eest maksid.

Suur plabwatus Monastõris.

E.A. London, 20. apr. Reuter. Uteenast telegraafieritakse: Monastõris oli hirmus plabwatus sõjamaterjali ladus. Mitmed majad on purustatud. Sadanded lapied ja sõdurid on rujuide alla maetud.

Wecuputus Ameerikas.

E.A. London, 19. apr. New-Yorkist teatatakse: Mississippis ja Missouris orud on wee all. Linnad ja farmid on üleujutatud.

Seisuford Buharas tõsine.

London, 20. apr. Reuterile telegr. Peshawarist: Ragu Kabulist teatatakse, on seisuford Buharas tõsine. Seal peetakse suuri wõitlusi. Teatatakse, et enamliiwastafest wägised juhatab Enwer-pasha.

Buhara wabariigi president on põgenenud. E.A.

Õnnetused ja kuuifööd.

Wargufed.

20. aprillil teatas Reuter Tartu, elukoht Wabritu tän. nr. 10, et temal 15. aprillil Aloostris tän. õigeuuri kirikus rahakott ühes 10.000 marga rahaga ja mitmete dokumentidega ära warastatud. R-i.

Lapse surmukeha leitud.

20. aprillil leiti Nubkentali tän. nr. 1 maja aialt põõlaste wahelst siindimud lapse surmukeha, mis juba mädanema oli hakannud. Surmukeha saadeti lohtiloikamise kabinetis. R-i.

Kopli tramwai alla jäänud.

20. aprillil kella poole wiie ajal on Bederi tehase nr. nr. 46 elukese Julius Teurow linnast Kopli sõitwa tramwai alla jäänud, kus juures waguni trepiastmed Teurowil parema jalaluu murdsid ja teisi keha osafid kriimustasid. Teurow on Greifenhageni Kiinikuisse saadetud. R-i.

Protokollid tehtud.

20. aprillil on protokollid tehtud: Wene alama Nikolai; Sesseli üle, kes ilma loata Bekkerist Tallinna elama ajunud; Karl M-feli peale, kes oma rewolwerit ja selle kandmise luba õigel ajal politsei jaoõkonnas registreerinud ei olnud; sõiduwoorimehe nr. 541 — Oskar Riit'i peale, üle taksi sõiduhinna nõudmise pärast; Erna Hansen peale, kes oma korteris kuu aega ilma siisefirjutamata kedagi Eril Peterioni widas. R-i.

Wafus.

20. aprillil on protokollid tehtud 9. meeswafuswa üle, kes joobnud olekus tänawal lärmihemise pärast kinni wõetud. R-i.

Rahvamajandus.

Maailma linnaaast.

„Cesti Statistika“ toob maailma allika- te järele ülemaate tähtsamate põllukultuuri- ride külvipinna ja saagi kohta maailmas. Mõtame seal mõned andmed, mis linnaaagi kohta käivad. Arvud näitavad 1000 kilo- grammi.

	1920	1921
Austria	2.220	?
Belgia	69.320	14.000
Holland	14.250	3.950
Hispaania - Slovakkia	13.080	10.280

Teiste maade kohta puuduvad mõrde- mad arvud. Juba aga needki näitavad, kudas linnaaastatus läinud aastal suuresti oli vähenenud ja kui digus linatöösturitel on larta, et tooresainest tänava puudus tu- leb.

Uus tollitariif nõuk. Venes.

15. apr. peale pidi nõuk. Venes Euroo- paga kaubitsemises uus tollitariif maksma hakkama.

Sinnad Peterburi turul.

Märskemate teadete järgi on Peterburi turul tarbeainete hinnad järgmised: Nael leiba — 120.000 rbl., nael saia 520.000 rbl., nael suhkrut — 400.000, nael võid — 720 tuhast r., kott kartulid — 3½ miljoni rubla, endine 3-kopifuline sai — 150.000 r., lõuna- jöök (supp, praad, magustoit, kohvi) — 1 miljon r., 10 muna — 1 miljon, koorem kafe- puid 10 miljoni, naisterahva jaapad — 5-6 miljoni, jahisaapad — 22 miljoni, sõit tram- mais — 200.000 rbl. — ei—

Hispaania-Vene pank.

Saksa lehtede teatel kavatsetakse Praa- gasse suurem krediidipant asutada, mille ota- kond asuks mõnes suuremas Vene kauban- dustühenduses. Panga põhikapitaali jaoks annaks Hispaania valitsus 200-500 miljoni Hispaania krooni, ülejääv osa tuleks aktiivate müügist saada. Panga ülesandeks oleks Ve- vemaaga kauplemise kindlustamine. mr.

Kuldraha hind Saksamaal

on jätud kuni 23. aprillini endiseks, see on 1200 paberimarka 20-margalise kuldmarga eest. Sõberaha eest maksetakse 21-kordset hinda.

Raharohkus Austrias.

Austrias tuleb paberiraha iga elaniku kohta 50.000 krooni. Väinud sumest saadid on rahahulk, mis sel ajal 50 miljardi suur oli, kuuefordseks kasvanud ja on nüüd üle 300 miljardi krooni suur. Raha rohkesti hoolimata tundub rahast suur puudus. Ban- kade ei anta alla 15-20 % kaenu kindlus- tuste vastu. Mõned asjad on 500 ja 1000 korda ja veel rohkem kallimad kui enne juba.

Dewalvatsoon Greekamaal.

Greeka valitsus on odavaks läinud ra- haga otustanud nii teha, et pangatähepõhise idiga- gataste poolseks ja teine pool jääb siis ra- haks, kuna teine pool fundusliku laenu tun- nistusega omanikule jääb. Etimine pool, mis rahaks jääb, maksab ainult pool oma endise väärtusest.

Lina ja kanepi hinnad Inglise turul.

„Manchester Comm.“ kirjutab, et Vene lina on rohkem müüdud, aga hinnad kerge- maks lähuvad. Džijad on arad, sest linaidest ja takkudest kedratud lõnga ei saa müüa. Vene kanepit pakutakse Hiinast 60 naelsterl. eest tonn.

Inglise malmi ja terasetööstus.

Arvamane kasvab, et kaubitsemise müü- du elavumaks ei lähe, kui hindasid ei alan- data, kirjutatakse „M. G. Comm.“. Sinda- de alandamine on aga väga tõsine küsimus, sest mitmed ettevõtted töötavad juba kahju- ga ja teised seisavad hoopis.

Hollandi kaubanduslikkus.

Hollandis kaubanduslikust anda, mis mõnede kaupade sissevedu jeniks ära keelaks,

kuni Hollandi kaubandusline ja tööstusline seisukord paraneb.

Ameerikas uus suurem nafta-allikas üleslei- tub.

Nagu Saksamaa teated kinnitavad, on Ameerikas — Meffikos — Veracruz'e osariigis Meffiko lahe lähedal Turpani lin- na juures Sierra-Madre mägedes puurimi- sel uus suurem nafta-allikas ülesleitud. Mõõtmisega on selgeks tehtud, et allikas on 50 ja päeva kohta üle 850.000 puuda naftat enesest välja heidab. Tema sügavus on 666 m.

Kanaada põllumehed kaebavad.

Kanaada põllumehed kaebavad, et nemad niisude eest vähem hinda saavad kui nijud neil enestel maksma lähuvad.

Maailma niisutagavarad.

Rahvusvahelise põllumajanduse insti- tundi statistika büroo tunnistab, et neil maadel, mis nisu välja toovad, oma tar- viduse katmisest 1. jaan. 1922. a. 11.8 mil- joni meetertonni nisu ülemäär on. Mõr- mata on kindlasti arvata, kui palju just niisutajad maad enne 31. juulit tarvitavad. 1921. aastal veeti ohtvatesse maadesse 1. jaan. kuni 31. juulini 9.9 miljoni tonni. Kui tänava ka niisama palju veetaks, siis jätub nisu vajaduste katmiseks kuni lähe- ma lõikuni ja jääb veel ülegi.

Dokeanitagune põllumajandus.

Uues Lõuna-Waleisis, Austraalias, an- tanavum ligi 4 miljoni akrit niisude all. Seal tuleb niisutamisega tänava rekord aasta. Üle 800 niisutamisvatat ja juure tulnud. Uuelt Meremaalt loodetakse, et ta tänava rohkem nisu saab kui ise tarvitab ja umbes 3½ miljoni bushelit võib välja tootada.

Üleüldse võib oodata, et tänava igal pool rohkem niisutatakse kasvatada. Kanepi kasvatamine läheb tagasi. Filipini saartel kasvatati läinud aastal 30% kanepit vähem, sest nõudmine kanepi järele on vähenenud.

Sport.

Jalgpalli võistlused soomlas- tega.

Lähemal ajal on Tallinnas kahte rah- vusvahelisi jalgpalli võistlust oodata. Mõ- lemad võistlused on v. f. „Sport'i“ kavat- sused. Etimine neist oleks 1. mail „Sport'i“ ja Helsingi jalgpalli klubi meeskondade wa- hel hra Schwalbe rändava karika peale.

Teine võistlus on 7. mail samuti „Sport'i“ meeskonna poolt ja Helsingi „Kamraterna“ (I. F. K.) vahel teisel poolt. — efi —

L. J. K. ei sõida Riiga.

Rühapäevaks pidi L. J. K. jalgpalli meeskond Riiga võistlustele sõitma, kuid nüüd on Läti raskejõustiku liidu esimehe poolt, kes Tallinnas neil päevil viibis, palve tulnud võistlust paaris nädalaks edasi lükata. Põhjus on sama mis meilgi.

Uued jalgpalliliidu liikmed.

Jalgpalliliidu liikmeks on vastuvõetud viimajal jalgpalliliidu juhatusel koosolekul Narva „Kalev“ ja Järva maakonna kaitse- liidu Spordi ring. — efi —

Jalgpalliliidu treneri

Koha peale on jalgpalliliidule Austriast pak- kumine tulnud kellegi Lustigi poolt, kes juba 1905. aastast peale jalgpalli alal tegem olnud ja mitmetes Austria paremates mees- kondades mänginud on. Samuti peetakse teda kodumaal heaks vahetõukuniks. — efi —

Tallinnale kevadeks üksainus jalgpallivälj- jätud.

Tallinna jalgpallimängijaid on tabanud hoop, mis juba ammu oodatud oli. Vinna- valitsuse poolt on teade tulnud, et edaspidi linnalatsil — Tiigiveeskil jalgpallivõistlusi rahvaõnnumisega pidada on arakeelatud. Seega jääb Tallinnas kevadeks ainult „Sport'i“ väli, mis loomulikult paari tofina jalgpalli meeskondade nõudmisi kaugelgi ra- huldada ei suuda. — efi —

Õlla J. baki plastilise õhtud.

Kunstiliste nähtuste suhtes oleme spet- siifilised refonaatorid. See tähendab: mis mulle meeldib, ei pruugi meeldida sulle, te- male; mis mulle eile meeldis, ei pruugi meel- dida täna; ja ümberpöörduvalt. Nii siis tähen- dab see ka, et mitte kõik teosed, mida loob üks kunstnik, ei pruugi mulle meeldida ja et need tema teosed, mis mulle meeldid, on sulle, võib olla, just vastumeelsed. Ning seifame mõlemad sääraste kunstniku ja tema teoste ees, siis pole meil kummalgi õigust kinnitada, et need teosed on halvemad ja ebakunstilised teistest, et kunstnikul on arenematu kriitiline võime, mille tõttu ta meile esitab väärtus- likku ja rämpu võrvalt — ei, meie võime vaid konstaterida, et meie mõlemad eri- neme, et aga kunstnik meid mõlemad mahu- tab, kuna tal kummallegi meist on pakkuda, mis meid haarab ja liigutab. Ja kui tahame teineteisega kõnelda selle kunstniku puhul, muljeid ja mõtteid vahetada, siis võib see sündida vaid sel kombel, et litleme teinetei- sele, mis meile meeldis ja vahelt ka kuidas see meisse mõjus ja, kui jätub meelt ja mõis- tust, võime teineteisele veel seletada, mis i k s j e e meile meeldis ja t o o mitte. Ent kui sää- rase kõneluse järele arvame, et oleme ära- määrand kunstniku loomu ja võime, siis et- time: oleme vaid ajutand oma enese ulatust või ulatamatust selle kunstniku loomingu suhtes. Loodetavasti on meid seejuures juht- find aus ja otsekohtene püüde leida (eelarvamisi- seta ja ei mingi ette valmis konstrueerit „teooria“ järgi) objektiivne kriteerium „hin- damiseks“. Absoluutne objektiivsus jääb nii kui nii saavutamatuks. Ainult kui tohime objektiivsuse lambana püüvat mõistet sulata- tada millekski moolavaks, siis võime oletada, et saavutame seda suuremat objektiivsust, mida ulatama mja mahutamam on meie enese isil.

Et mulle ette pandi Õlla J. baki esine- miste puhul „õna võtta“, siis katsum seda teha eelpool märgit kombel: öelda, mis mulle meeldis ja mis mitte, ja võimalust mööda põhjendada, miks see nii oli.

Mulle näis Õlla J. baki esitavat kolme genre'i. Väljakujunenud terminoloogiat puudu- sel tantju alal lepitagu selle määramisega: tantulise, plastilise ja pantomiimilise; võiks vahelt ka öelda: rütmilise, statuuarilise ja li- teraarilise. Nohes esimees liinis meeldis ta malle, loomand ei. Kolmanda, panto-

miimilise-literaarsete liiki arvan ma kompo- sitsioone, nagu „Amatsoon“ (Brahms: Val- lade), „Ahasius“ (Rachmaninoff: Prélude), „Sõlb siidametunnistus“ (Palmgren: Det onda jamvetet). Säärased kompositsioonid tunduvad kuidagi moodi teaterkooli üles- annetena: teie olete amatsoon lahinguväljal, tungite kallale, kaitsete end, taganete, sões- tute uuesti võitluse jne., surmate oma vas- tase, teil hakkab öudne tapetust ja omast teost, teile tungitakse uuesti kallale ja võitluse jä- rele langete ise surmavalt haavatuna. Seda kõik nägematu, kujutletava vastasega. Teht- tagu seda kui hästi ja ilmekalt tahes, ikkagi jääb soov ensemble'i järele püüma, tahaks näha kogu amatsoonide-võitluse sfieeni tõelise dramaatilise sündimuse raamis (näit. Kleist: Penthesilea). Või: kujutage ahasiust. Jah, aga kes ahasiab? mis üle ahasiab? mis ta- gajärjed sellest? jne. Taas tahaks dramaa- tilist arengut, seif abstraktne elamus on non- sens; elamus vajab kandjat ja kannab ise oma kandja kufagilt kuhugi, millegi juurest millegi juure. Rõige parema mõju saavutas tantjanna „Sõlvva siidametunnistusega“, seif siin ta oli loond omale partnerid valgu- seft ja oma enese varjust, siin oli keegi kusa- gil kellegagi, siin sündis midagi, siin orga- niseerus ruum (valgustet nurr ja pime nurr), siin tekkis mulje mingist termitust, mis saavutas rahuldava mõju. Kuid kõigi nende kompositsioonide aluseks on mingi sõnasteta- tekst, libreto (nagu tantjanna ise ütleb), jutustus-tirjeldus, mis viib pantomiimile; seepärast võiks nimetada seda liiki pantomiimilise-literaarsete programmiantusteks, mis saavutaks niisugusena täit, rahuldavat mõju vaid suuremas laualises termitust, nagu pan- tomiim ja balett (tantj-draama) seda on mõi pretendeerivad olla.

Teise liigi, plastilise-statuuarise, puhtai- maks eustajais on „Melankoolia“ (Stria- bin: Etude) ja „Sgatus“ (Striabin: Desir, Careffe dansee). Need kompositsioonid on nõnda öelda elavad skulptuurid, ilmekate plastiliste poofide järjestused ja nimelt nii, et üks poos kasvab teistest, teiste sõnadega, et liikumine, liikumise ühest poofist teise oli sama tähtis, kui selle liikumise resultaat — poos— ise. Sgatus neist poofest kõlvaks kivi raiuda, on omaette väärtuslik, ja sama väärtuslik on see pidav, jatkum liikumine, mis liitis kõik need poofid, nagu ütlesin, elavaks skul- ptuuriks. Siin ei tea öelda, kas poofide jär-

jestus on tekitand liikumise või liikumine on annud poofid — üks pole mõeldav teiseta ja kumbki ei prevaleeri (pole ülekaalus). Alles kogu aeg pilbilise-kujufas, ei hangund tantj- janna hekketski pildiks või kujufas. Siin avalbus kardinaalne vahe Õlla J. baki ja Sent M. Ahesa esitusviisiga. Või vailenda nende kompositsioonide nimetuse üle (eriti „Melankoolia“ nimetuse üle, kuna võib öelda, et melankoolia pole nii protesteerivalt- aktiivne, kui ilmutas E. J. kompositsioon), ent see ei võta midagi kompositsioonide eneste aega nende täiusliku ehituse puhtalt, klassi- liseft ilult. Peetagu need kompositsioone tant- suts või mitte, nad on selgunud kehalis- plastilised skulptolid inimhinge teatud seifu- korraft, loodud ja esitatud viisil, mis kuulub esteetilise, f. o. kunsti valda.

Mõidakse öelda, et mu vahetegemine selle kahe liigi vahel on meelevaldne, et kui „Ahasius“ on antud teema arendamine, siis on seda samasuguse digusega „Melankoolia“ näiteks. Selle peale oleks vastata, et iga ka- tegoriseerimine (mille poole paratamatult pöördub meie mõistus selgema ülevaate sa- avutamiseks) on teatud määralt meelevaldne, seft ta raamid ja piirab moolamat, ja et see- päraft kategoriseerimist võib sellida vaid nii- kaugele, kui ta meie mõistustelle on abiks erit- luseft. Siis aga üjutagu woolaw elu need pro- wiisoorilised kategoria-piirid maha ja kaitku nautimisena kogu meie mina. Mis aga puu- tub kõnelolemasse liigutusse, siis arvan ma, et teda digustab see asjaolu, et me ahasiust e puhul tahmatult küime: kes ahasiab? mis üle? mis saab ahasiast? jne., melankoolia puhul aga w ö i m e küll ka seda küida aga e i p e a; melankoolia on seifukord, ifegi ife- loomu omadus, kuna ahasiust tundub me'e selle kõrvol peaaegu teona. Niipalju teemait. Ma pole küllalt tuttav kooli-püükoloogiaga, et oma väidet „teaduslikult“ põhjendada, ar- wan aga, et dogmaatilise kviinemata teadus peab sellega, kui püükoloogilise nähtega reh- tendama, et ahasiust meile tundub mujale liiki kuuluvana kui melankoolia. Ent jutt on ju ikkagi Õlla J. baki kompositsioonidest. „Ahasius“ ja „Melankoolia“ erinevad kom- positsioonilt, ja kes kumbagi on näinud, ei saa olla tunnistamata, et „Ahasius“ eeldas li-

*) Sent M. Ahesa on kogu aeg pilt, kuu, on kogu aeg hangund ja püüab liikumist ühest poofist teise teha nägematuks.

brettot, „Melankoolia“ aga mitte, et samuti kummagi esitus oli erinev ja sellest on küllalt eriliigitiamisefas.

Viimse, rütmilise-tantfulise liigi moo- dustavad „Amatoni“ (Debussy: Cortage), „Vieu et rose“, (Mozzkowshy: Valse d'amour), „Binjett“ (Brahms: Valse), „Minett“ (Brahms: Capriccio), „Wäike maff“ (Dvo- rat: Humoreske), „Eksotiline tant“ (Soer- schelmann: Danse Fantastique) ja teised. Nende pärisefas ja päimiseks materjaaliks on liikumine, rütmiliseft jagav aega, ning sel- lega samaaegset kaafas käim, kuid liikumiseft tingit, ruumi proporsioneerimine (muutused tantjaja kehast, muutuv vahel. lawaruumiga, tantjaja kehast horisontaalprojektsioon poodiu- mi pörandalle). Viikumine väitab ajast ja katub ruumi, seepärast on tantj kui liikumise- kuni aega ja ruumi sülitam. Seepärast tun- neme (empfinden wir) tantfulist esitust seal, kus on ajalise-rütmiline ja ruumilise-pro- portsiiooniline toiming. Siin saame kergeks ja wabaks ja hingame awaralt, seft ehitub sild üle aja ja ruumi, teostub lend üle mõlemate kumbagi neist eitamata. Siin ei hajuta ega koorma meie tähelepanu elamuse literaarne naturalism, nagu programm-tantjus; ei hoia meid paigal ruumilise prawaleerimine, nagu statuuarise kompositsioone, kus küll aja ele- ment ei puudu, kus ta aga rütmiseerimatu püfides mingis adagios ei mõju teadwusse, mispäraft pakutaw teos ei haara kogu meie olemust. Mis tähendavad „suured“ ja „si- gavad“ elamused, kui saame olla rõõmsad ja õnnelikud, kui saame lennata, kui meisse kal- lub kosmiline harmoonia aja ja ruumi sünteesist, mis teostub tantjus? Eks see ole ülim elamus, mille mõib saamata inimene? Kiida- me ja täname iga tantjast, kes meile seda kin- gib, nõnda ka Õlla J. baki, kus ta tõepoolest tantjib ja ainult tantjib. Viikumisfantasia, mis ülesilutab aja ja ruumi, on väärtusli- kum tantjus. Ja seda fantaasiat tahame. Ning oleme õnnelik-tänuilised, kus ta meid tõstab meie äripäeva tuumuseft ja puifuseft. Ning seda on E. J. baki, see tundus eriti teisel õhtul, kas sellepäraft, et tantjaja ilmu- tas teda abstraktult, või et olin ise vastu- võtlitum, või et ta on olemas tantjannal sedawõrd omapärastel viisil, et teda kobe ei oska võtta ja peab enne harjuma — see kõik on kõrvalise tähtsusega, tähtis on vaid üks: „õla laada“. Ja seda sai.

Esimene õigusteasutuste päev Tartus,

19. ja 20. aprillil.

Päeva avamine.

Esimene õigusteasutuste päev avas ilikooli aulas, mis selleks juhuseks ilupuudega kaunistatud, wann. adm. F. Karlson kell 10½. La termitas kõik päevast osavõtjaid ja neid, kes päeva ideed õhutada aitavad, teiste hulgas ka ülikooli valitsust ja õigusteasutuskonna dekaani, kes võimaldanud päeva koguõhtumise ilikooli aula kaalis. Juba meie waimustatud rahwategelane Kreuzwald ütles: „Raugelt näen kodu kaswama“. Müüd oleme juba kodu sees. Aga see kodu ei ole veel walmis; selleks on tarwis wana maha kiskuda, uut ehitada ja uut stiili leida. Selleks tööd peame meie tegema ja selle kordaminekuks kaasa aitama.

Termitusi

Ütleb kohtu ja eriti riigikohtu poolt esimesele õigusteasutuste päevale riigikohtu esimees hra Warts. Ta loomis täit kordaminekut, avaldades lootust, et sellekohane päevad ka tulewikus korduma saavad, et jooksimate ja põnewate ajakäsimuste kohta seisuksid wõtta. Soomis, et õigusteasutuste päew oma tööd võimalikult laialdalt wõtaks, sest meie seadusandlikud asutused ei jõua kõik ära teha ja meil wabarriigiis on õigus igal kodanikul sellele tööle kaasa aidata. See, mis meie riigis seni tehtud, on suure kirwe töö, mis aga kaua ei wõi kesta. Olewad puudused tulewad meil enestel kõrvaldada, et neid tulewikus enam ei korduks. Eesti on geograafiliselt harulduselt heas seisukohas — ka asub kahe kultuuri ilma wahel. Sellepärast tuleb meil isearanis intensiivsemalt tööd teha. Meie oleme ka palju nõudlikumad, kui seda waremalt olime. See ajab meid parandusi taga nõudma ja meie ei wõi wana wiisi edasi tekkeda. Meie korraldused peawad täielikud olema ja siin on õigusteasutused esimesed, kes seda täide wiima peawad. Meie peame siin kahe kultuuri-ilmaga wahel ajuades isearanis walwel olema, et oma riikluse üles ehitada ja määrusi luua, et maksaks Eesti kodanik olla. Meid sunnib seda tegema meie rahwa minewik. Meie oleme töö rahwas ja see paneb meie peale isearanalised kohustused. Sellepärast arwas riigikohtu esimees Warts, et seltskond kui ka walitsus õigusteasutuste päewast isearanis rõõmu peaks tundma.

Kohtuministeeriumi poolt termitas õigusteasutuste päewa hra Saar. Ülikooli õigusteasutuste fakulteedi nimel ütles termitust prof. Verens. Prokuratuuri nimel termitas õigusteasutuste päewa riigikohtu prokuratuuri esitaja wanem prokuröör abi Müller. Ülikooli rektor S. Koppel oli kirjaliku termituse saatnud jne.

Juhatusse

waliti: esimeheks wann. adm. F. Karlson, abideks wann. adm. A. Virl ja wann. adm. Baars, sekretääriks notarius Kristelstein ja abideks advokaadid Jans ja Palmvadre, riigikohtu liige Stann ja õigusteasutused Grünthal, Dört, Preis, Souram ja Liif.

Õigusteasutuste päewa otstarwesi ja korraldusest

kõneles wann. adm. F. Karlson, wõttes oma kõne järgmiselt kokku:

I. Õigusteasutuste päewa otstarwe on

Tõiki neid, kes tegewad on õigusteasutuste wõi õigusteasutuste alal, koondada ja korraldada selleks, et nende teadmisi, teadumusi ning wilumusi ära kasutada meie seadusandluse ja seadusi käsitawate asutuste suhtes.

II. Selle otstarwe saavutamiseks korraldame õigusteasutuste päewadest wõtawad osa käieõiguliste liikmetena ülikooli õigusteasutuskonna õpejõud, kohtutegelased: kohtunikud, prokurörkond ning advokaadid, notariid ning kõik eriharidusega õigusteasutustele üle riigi.

III. Õigusteasutuste päewal käsitatakse ja hinnatakse p. 1. tähendatud tööd põhimõtteliselt, filmas pidades eriti selle majadust, otstarwepoolset ja toimuwust meie kodumaa arenemises kõigis kultuurilikes, õiguslikes riigis.

IV. Iga õigusteasutuste päew loob ise elundid oma töö teostamiseks ning selle saavutamiseks awaldamiseks kui ka uue, järgneva õigusteasutuste päewa ettevalmistamiseks, mille tähtsaja ning kottutulemise kohta eelmine õigusteasutuste päew finnitab.

Räbirääkimistel paneb dots. Uluots ette õigusteasutuste päewa korraldajate ja kottutulemist ning päewa otjaste täidewõimist esimese päewa juhatusse hooldeks usaldada. Sel pool toodud teedid kui ka dots. Uluotsa tähendus mõtataks ühel häälel wõtta. Samuti ka dots. Uluotsa täidendus, et juhatus wälja töötaks selle päewa lõpuks sellekohase wõtawate wana tulewaste päewade jaoks. Prokuröri abi N. Rago ettepanek, et õigusteasutuste päewade kottutulemine ning korraldamine Tartu ja Tallinna õigusteasutustele seltside hooldeks antaks, ei tule hääletusele.

Kohtu wõimusi meie põhiseaduse järele kõneles dots. Uluots. Omas pikemas kõnes tegi ta teoreetilise kottutulemise järele, mil wiisil kohtuwõim meie põhiseaduse järele esineb. Meie põhiseaduses leidum lause „riigi wõim on rahwa käes“ wõib pealiskaudsel waatlemisel nagu kahtlema panna, kas Eesti wabarriigi põhiseaduses mõiste riigist kui juuridilisele isikule teostatud on, mille järele riigiwõim ainult riigile enesele peab kuuluma. Tähelewaatusele aga selgub, et juba § 3 ütleb, et riigiwõim ainult kottutulemas põhiseadusega teostatud wõib laada. § 27. järele on riigiwõimu teostajaks rahwas ise oma hääleõigulikkude kodanikkude näol. Sellega on siis riigiwõim rahwa käes teostatud. See on kottutulemas ka Mutama kogu seisukohaga. See tuli ilmsiks omal ajal põhiseaduse arutamise ajal. Eesti riik ei ole sellega mitte õigusline objekt, waid õigusline subjekt. Eesti põhiseadus on ajunud nagu teisedki Euroopa põhiseadused wõimude jaotamisele teele: riigi ajutamise wõimu teostamine on rahwa, seadusandline wõim Riigikogu ja täidesaatw wõim walitsuse käes. Riikide nimetatud organide ülesanded on wõrdlemisi selgesti meie põhiseaduses ära tähendatud. Rahjuks ei saa seda aga nelianda wõimu teostaja, kohtu ülesannete äratähendamise kohta öelda. Kohtu ülesanded ja funktsioonid on Eesti wabarriigi põhiseaduses kõige nõrgemalt ära määratud ja wõtawad paragrahwid suurel määral kaunistatud iseloomu. Rindlam § on ainult riigikohtu (§ 69), mis ütleb, et „ülemat kohtuwõimu Eesti wabarriigis teostab Riigikogu poolt walitud kohtunikudest koosseiw riigikohtu“. Riigikohtu lähem korraldus ja misugustes piirides ta temale antud ülemat wõimu wõib ja peab teostama, on aga juba põhiseaduses kindlaks määratud jätud. See sejab arwatawasti järelewalwese kohtute tegevuse üle ja kõigide kasulikkude tegevuste otjastamiseks. Kohtunikud ametisse nimetamine ei kuulu mitte täielikult riigikohtu kompetenssi, sest põhiseaduse wõtaw paragrahw tähendab selle kohta ainult nii palju, et kohtunikud sel juhul, kui nad walitawad ei ole, riigikohtu poolt ametisse walitakse.

Sellega on siis meie põhiseaduses wõrdlemisi juur wõadus seadusandlusele jätud järele kohtu, kas wiimane kohtunikka ise soowib ametisse walida ehk neid Riigikohtu hooldeks määrata jätad.

Kõik kohtud jagunewad meie põhiseaduse järele korraldusteks ja era korraldusteks. Riigikohtu ei kuulu nende kumbasjegi liiki, waid teina katab kõiki alamaid korraldusi ja erakorralisi kohtuid, kes kõik temale alluwad. Korralduste kohtute alaliikidest on ainult wande kohtu kohtu § 73 niipalju tähendatud, et järele sisseeadmine teatavate süüteo liikide ajutamiseks sisse tuleb seada. Selle kohtu ajutamine jätatakse aga jällegi täielikult seadusandluse hooldeks. Era korralduste kohtute kohta on meie põhiseaduses ainult nii palju tähendatud, et nad wõiwad tegewad olla sõja ajal, kaitsejõu korras ja sõjalgewadel.

Põhiseaduse § 68 järele teostatud õigusteasutuste Eesti oma tegevuses rippumatus kohtud. Sellest tuleb järeledada, et kohtute ülesanne sejab ainult õigusteasutuste ja mitte milleski muus. Kohtuotjaste täidesaamine ja kurtitegude esialgne eeluurimine ei oleks seega mitte põhiseaduse järele kohtu ülesanne. Samuti allub ka hoole (hoiu) kohtuline tegevus wawalt meie põhiseaduse järele kohtuotjastele.

Kui müüd põhiseaduse sisse järele lugu nii on, kas ei ole siis kõik see tegevus, mida meie kohtud seni ajanud, Eesti põhiseaduse seisukohalt tühi ja põhiseaduse wõtaw? Kõneleja eitab seda, sest põhiseadus lubab kohtunikkudele peale puht-õigusemõistmise kohtu te wael muid kohustusi peale panna (§ 72).

Kõneleja arwab, et kõik igalugused era korralduste komisjonid, mis õiguslike küsimusi lõpuliselt otjastama panakse, meie põhiseaduse järele mitte võimalikud ei ole ja wõtawal seaduse määrusel seeluguste wõimuwõimidega komisjonide kohta pole sidumat

tähtsust. Põhiseaduse § 4. põhjal teostab kohtu õigusteasutuste funktsioonid kas põhiseaduse enese ehk põhiseaduse alusel antud seaduste põhjal. See ei ole mitte ainult tema õiguste, waid see on tema otjakohele kohtu. Põhiseaduse wõtawad seadusi kohtul muidugi võimalik muuta ei ole, kuid ta jätad need lihtsalt tarwitamata.

Sellest kõigest tuleb järeledada, et Eesti wabarriigi põhiseadus ühelt poolt laiemad ülesanded on pannud, kui wabarriigi enne. Teiselt poolt on aga põhiseadus waga laiad ülesanded kohtu alal seadusandluse hooldeks jätud. Ja seadusandlus wõis seda ülesannet ainult siis rahuldawalt täita, kui kogu rahwas õigusteasutustele läbi on imbunud. See sunnib, selleks tuleb õigusteasutustele kaasa aidata. Kõneleja awaldas loowi, et ka õigusteasutuste päew selles sibilis võimalikult palju ära jõuaks teha.

(Järgneb).

—000—

Tallinna sõnumid.

Wahelkordade selgitamine.

Kuna sõjaministeeriumi ja linnawalitsuse wahelkord möne, linna piirides olewa, maa-ala suhtes selguseta on, moodustati mõlemi poole esitajate komisjon, kelle ülesandeks nende küsimuste lahendamine on. Linnawalitsuse esitajana kuuluvad komisjoni ln. Saat, Talts ja juriskonsult Aronson.

Elektrijaama laiendamiseks

tarwisminemate lisakrediitide määramise küsimus oli rahaasjanduse osakonnas neil päewil arutusel. Djafond ei saanud siin kindlat seisuksid wõtta, toonitades, et komisjoni-komisjon peaks enne elektrijaama aruanded läbiwaatama.

Linnawalitsuse otjustas komisjoni-komisjonit nõuda, et aruanded kiire korras läbiwaadataks.

Tallinna linna ehitusplaan

(plan ja kroon) on neil päewil sifeministri poolt finnitatud.

Sinna 2. jaoskonna

politseiuilemaks on linnawalitsuse nõusolekul senine politsei peawalitsuse käskude täitja ametnik Johann Wardi nimetatud.

Senised karstuswabala koosolekud.

Kolmandal pühäl peeti karstuskoosolek õigeu koguuse majas kaalitäie rahwale. Kõnelejad ülempreester N. Wäts ja N. Saar. Koguuse karstuskoosoleku ajutamine jäeti karstuskoosolekule.

Kolmapäewal peeti kõnekoosolek sõdurite kodu umbes 700 osawõtjale, kellest umbes 120 end karstuskoosoleku liiketeks üles andsid. Kõnelejad Dr. Tamm ja J. Rojalental.

Samal ajal peeti kõnekoosolek karstuskoosolekut „Wahwajas“ pea terwele kaalitäiele. Kõnelejad Riigikogu liikmed E. Rago ja W. Ernits, kelle wahel ootamata kombel suur üksmeel awaldus, peale mõne wäikse lahkimineku. Sõna wõeti kaua ja palju, kuni k. 11. Kõnelejad J. Wiiskar, M. Tamm ja mitmed töölised. Wõeti wõitu resolutsioonid, milles soowi awaldati, et kõnekoosolek organistioonid asuks täisrõõmuse seisukohale ja wõtaks osa karstuskoosolekust. Selles suhtes ühenduse astudes Eesti karstuskoosolekute kottutulemas.

Eesti kottutawate kunstnikkude kottutulemas

peeti 19. apr. l. 5 p. l., 1 tund pärast kunstnikkude kongressi lõpetamist. Et see wahwaeq liig wälke ja wõsinud osawõtjad olid sõdmata, kuna kell 6 pidi joonistuse õpetajate päew algama, siis ei leidnud kottutulemas juhatus küünilist wõimalust 15-ne sisseastuja wõimuwõimiseks, põhikirja järele, erikoosolekut määrata, hindamiskomisjoni osawõtjatele. Määrati puudulid mitme kandidaadi kohta tarwilised andmed. Üks sisseastujate nimikirja sattunud noormees tah-tis sellest päewakõnnimust teha, nurisedes, miks ei ole teda juhatus, wäljaspool hindamiskomisjoni heafarmamiit, otjekohe wõimuwõimud, ja lahkus demonstratiivselte kottutulemas, kus kõigide wiibimine, kes sisse astuda tahtsid, juba informeerimise suhtes joowitaw oli. Et liigete arwust tarwiline osa — 13 kunstnikku — paigal olid, wõeti päewakorda liikmemakku määramine ja alaliikse juhatusse liigete walimised. Nimelt pärisliigetele ühewõimudeks sisseastumise makkuks määrati 300 marka, liikmemakkuks käesolewal aastal — 200 mk., teotajatele

liigetele — sisseastumise makkuks 3000 mk. ja sama palju ka aastamakkus.

Selle järele teatas endine juhatus, et ta ameti maha paneb, samuti lahkus ka hindamiskomisjon. Uute walimiste tagajärjed kujunesid järgmiselt: juhatusesse waliti kolme aasta peale esimeheks Paul Sepp, juhatusse liigeteks, kes ametid enestele wahel ära jaotawad, M. Zansen, R. Burmann (a 12 h.), J. Greenberg (11 h.) ja B. Aren (7 h.). Kandidaatideks N. Rymann ja N. Espenberg. Hindamiskomisjoni 1 aasta peale — Tallinnast: Zansen, Greenberg, Aren; Tartust: A. Wabbe, N. Triik. Kandidaatideks N. Rymann ja N. Starckoff.

Walimistega lõppebki peakoosolek, karpides aja aega järgnevalt

joonistamise õpetajate päewast,

kuhu oli ilmunud ootamata wahwae osawõtjaid. Juhatuses hra Kilgas. Koosolek kuuladid suure pörewõimuga hr. M. Zanseni tumama ettekanne „waga tähtsa aine üle: „Kunstli lahendamise koolile“, kus referent kõi palju näitugi kunstiwõimude kohta aja-koosolekute kultuurrahwaste juure. Pedagogilistele kõneleja puudutas peaaegu kottutulemas, mis eriti individualistilises ja monistilises, ehk bioloogilises, wõimudes käitunud ja mis neorealistilisele wõimule ja kottutulemas rikkalikult arenemisala ette walmistajid. Kõneleja esines lõpuks resolutsiooniga, et kunstioptajatel tuleks õpetajate seltsi juures kunsti seltsioon luua, mis eriti kaswatuskõnnimusi arutaks. Wiimase ettepaneku mõttis koosolek wõitu selle mündatusega, et jarnafelid kottutulemas peafid olema kunstnikkude kottutulemas juures ja tema algaatusel, põhikirja § 3. järele. Sama kottutulemas juures ajutatama kunsti seltsiooni lahendamata jäeti ka järgmised päewakorra küsimused joonistuskamade, õpetajate ning oskusõnade loomise üle.

P. S.

Tallinna turu ülewade 21. aprillil.

Tegewikis turul harulduselt wäike. Seadusi on turule toodud ainult linna ümbrusest, kuna laugemalt ainult mõned iifidud on. Ka nõudmised on wäikesed. Müüd puuduwad illeüldise turult. Hindades suuremaid kottutulemasi määrgata ei ole.

Kalaturg harw. Wärskestest siidest nõuti 50 mk. nael, kangidest 15—20 mk., ahwinatest 30 mk., latikatest 20 mk., tintidest 7—30 mk., kameletajest 25 mk., raimedest 7—8 mk. ja kiludest 8 mk.

Sama harw on ka lihaturg. Maela wiifi müües küsitakse sealihast 20—35 mk., wassilihast 15—25 mk., lambalihast 25 mk., loomaliikidest 14—25 mk.

Wõndadel müüdi leiba 7 mk. 50 p. nael, laia 18—25 mk., sepikut ja peenleiba 15 mk. Notermanni leib maksis 7 mk. nael, sepik 14 mk., lai 16—17 mk. ja peenleib 15 mk.

Wiimasepäewi on teikmiselt. Reedetud kore wõist küüti 78—85 mk., wõimuwõim 70—72 mk., hapu wõimuwõim 35 mk., kottu piimast 14 mk. Muna-paarist nõuti 13—14 mk.

Miamilia turg kottutulemas. Kaalikatelt nõuti 3 mk. nael, wärske kappjastest 6 mk., hapu kappjastest 7 mk., peetidest 8 mk., porganditest 5 mk.

Kartuli teikwerik maksis 80 marka. Terawilja ja jahu müüdi ainult laudadel.

MARTINI & ROSSI
MAGUSAD TERWISSEKOSUTAWAD
WENID
MOOA WEINIKAUPLUSTES

LACRIMA CHRISTI	Mk. 625.-
MALVASIA	" 650.-
MONTECHIARO D'ASTI	" 650.-
VERMOUTH	" 650.-
CIPRO PASSITO	" 725.-

PEALADU: **MARTINI & ROSSI**

Teaded maafondadest.

Wirumaalt.

Rakvere-Jakobi põllumeeste seltsi peakoosolek.

Rakvere - Jakobi põllumeestestelts pidas oma peakoosolekut Rakveres 18. apr. s. a. 89 seltsi liikmetest oli koosolekule ilmunud kõigest — 32. Uusi liikmeid võeti vastu 13, nii et seltsil praegu 102 tegelikku on. Päämajaks oli 9 punkti ja et mõni nendest pikemaid mõttevahetusi esile kutsus, siis kes tise koosolek kannis kava. Kohaluse poolt etteantud 1921. a. aruandest selgus, et sihtasutuse seltsil läinud aastal 248.650 mk. oli olnud, väljaminekuid 193.640 mk. 15 pn., ülejääki 55.009 mk. 85 penni. Koosolekjad liikmed avaldasid rahulolematust selle üle, et seltsi inhatuse liikmed seltsi summad oma kätte hoiavad ja neid rahaasutustesse ei maha. Et tulevikus farnast nähtust ei korduks, otsustas peakoosolek, et juhatusel liikmed ei või juuremaid seltsi rahakassa omada kaks kuuendat kuni 2 nädalat, misjuure aja jooksul summad rahaasutustesse mahutatud peavad saama. 1922. aasta eelarve kinnitati 144.000 mk. juures, kusjuures tähtsamatks lisetulekuallikaks 1922. a. augustikuu kavatsetav põllutöö ja karjakasvatuse müütu oles. Tähtsamatks väljaminekuteks aga olesid: näituseaia sihtasutamine — 35.000 mk., katsetalu korraldamine — 30.000 mk., põlluasjanduse instruktori palk — 56.000 mk. ja mõned vähemad kulud. Nagu koosolekul selgus, on seltsil korda läinud Rakvere mõisa maast saada maatikki katsetalu tarvis, niisamuti ka 5 tiinu näituseplatši alla. Otsustati kogu peale katsetalu piiride kinnitamist põllutööministeeriumi poolt tema kasutamisele ajada, kusjuures talu ülesanne oles — kumstväetisega kuni ka vilja jordi seemnetega katsete tegemine. Samuti otsustati endiste aastate eeskujul järele käesoleva aasta augustikuu lõpul Rakveres põllutöö ja karjakasvatuse näitust toime panna. 1924. a. toimevõtmise üleriiklise põllutöö näituse asjus otsustati juba aegsasti kogu selleks eestid tege ma hakata, et Wirumaalt eeloleval üleriiklises näitusel väljapanekute poolest esitamata ei oles. Senini puudus seltsil oma asjaajaja, kui ka instruktore. Et seltsi tegevuse elustamiseks ja ümbruskonna põllumeeste huvides instruktore tarvis, siis otsustati 1. maist käesoleval aastal põlluasjanduse instruktoriaamet seltsi juures sihtse teada ja instruktore 7000-margalise kuupalgaga ametisse kaubelda, kes ühijelt ka seltsi asjaajaja oles. Põlluasjanduse instruktore ülesanne oles põllumeeste organisatsioonide nende tegevuse alal, kõnebe vidamine põlluharimise ja karjakasvatuse üle, katsetalu juhtimine ja mitmejuure ümbruskonnas põlluharimise juures, muidugi seltsi oma tegevuspiirkonnas. Nii ei oles siht instruktore tegevuses maotitlikku põllumeeste kogude poliitilist lõhna juures, mis ka Wirumaalt nii food-

fasti maaliitlistele põllumeeste organisatsioonidele hapu taigna maitse on annud. Seltsifiskus sai valitud 6-liikmeline: Gerberon, Kello, Saarepere, Püis, Dink ja Mäe, kes ametid oma vahel ära jagavad, samuti ka seltsi esimehe eneste keskest valivad. Jooksvate asjade all nduti juhatusel käest selgust seltsi liikuvate varanduse kohta. Nagu liikmed kindlaks tegid, on Rakvere-Jakobi põllumeestestel viljajakterimise masin ja detrimaal kaal, mis taju eest liigetele printimiseks mureksetud. Seltsifiskusel puudusid igasugused andmed tähendatud varanduse ja tema kasutamise üle, mis üleüldist imestust koosolekijate liigete poolt välja kutsus.

Nuus maafondavalituse tegevuse astunud.

13. aprilliks s. a. võttis Wiru maafondavalitus, kes teatavasti ainult kahest riikmaast — tööerakonnast ja põllumeestest — koos seisab, endiselt maafondavalitusest asjaajamise üle ja asus ametikooste täitmisega.

Raroolva jääst vaba.

Viimaste päevade vihmade ja soojade ööde tõttu on Raroolva jääst vabanenud. Eelimesel ülestõusmise pühäl alustasid laevad Jõesuu (Sungenburg) ja Narva vahel sõitust.

Perekonna kurbmäng.

Ülestõusmise teise püha hommikul, 17. apr. s. a. surmas kohaliku kaitsepõltsi agent O. oma naise mahalõhkumise läbi ja lõpetas sealhambas ka oma elu. Põhjust tabamiseks olid annud perekonnaliidid armukadeduse pärast.

Pärnuist.

Pärnu suvitusslinnana.

Paremate kodumaa suvituskohade hulka kuulub Pärnu linn. Mererannas asuv jupeluspark on umbes 80 deksat. suur. See on vaikne puhkuspai kolutust tarvitajatele. Sõda on maremeteks muutnud „Waldhofi“ mabrikut, kes enne sõda oma nuustusega riivetas Pärnu jõe wett. Sõda riivus ka jupelusalutuse, mille ülesehitamiseks suured plaanid ja kavatused on, kuid nende teostamiseks on seni raha puudunud. Tõusid ka hääled kuuldamale, et tarvis mõni linna mõisa rahaks teha ja selle eest jupelusalutus ülesehitada. Aga ka need hääled on vaikitud.

Mineral aastal puudus summunisika, jst sõjaväe-orkester, sellega linnavalituse kaupa ei saanud, sõitis suve hooajaks Nurelaarde. Käesoleval aastal on linnavalituse õige warakult juba lõbustuste eest hoolitsetud. On korraldatud suvehooajaks suure sõjaväe-orkestri malfuta kontserdid jupeluspargis neli korda nädalas. Mere ääres asjuv 1. järgu restoraan teatri- ja kontsert-

saaliga, mis mineral aastal kabareeks „ran-na förtifik“ muutus, on sel aastal paremateste katesse renditud. Suvitushooaeg algab umbes 20. mail.

Pidu inwaliidide heaks.

Kindral Laidoneri nimelise inwaliidide Kapitaa liiurendamise heaks kavatset Pärnu linn 30. aprillil laiematel alustel annete korjarnist korraldada ja üldist suuremat pidu toime panna. Suureks neljapäevaks kell 3 p. l. olid linnavalituse algatusel linnavalituse ruumesse kokku kutjutud seltside, organisatsioonide, sõjaväe ja kohalike lehtede esitajad ühisele nõupidamisele pidu ja annete forjanduse korralduse asjus. Tõotati välja üldjoontes pidu kava, mille järele pidupäeval olesid pidustused „Endlas“, Kodanikkude klubis ja Pärnu kooliseltsi saalis, kuna tänawatel karbikorjandus toime panna. Pidul korraldamiseks waliti 7-liikmeline komisjon, kuhu kuulumad linnapea, kohaliku garnisoni polkownik ja seltside esitajad.

Ülirohke tindisaak.

Tänawu kemadel algas õige warakult Pärnu lahes tindi püük. Saak on ülirohke, mida harwa ette tuleb, selle tõttu on ka hinnad odamad. Praegu maksab Pärnu turul tindi sada 12—15 marka.

Tartumaa loodusteade, geograafia ja loodusõpetajate konverentsi

avas teisipäeval, 18. aprillil Tartu linna koolivalituse esitaja herra Reeben liihite teeritustõnega, tähendades, et kolme aasta jooksul müüdi esimest korda eelpool nimetatud ainet koolitajad konverentsiks kokku astunud. Ta soovis konverentsile head edu ja wiljarikast tööd; ühtlasi ütles teeritust ka Tartu linna koolivalituse poolt. Teeritas veel konverentsi Tartu koolitajate seltsi esitaja.

Konverentsi juhatajateks waliti herrad Marfus ja Reeben, sekretärideks herrad Parts, Jänes, Neumann ja Juhla. Konverentsi algus oli umbes 70 õpetajat kokku tulnud. Konverents kestas kaks päewa.

Eelimesel päeval peeti üldkoosolekut ja kanti ette rida kõneid, mis erimeelst laadi kandisid. Teiste hulgas kästas prof. Th. Buchholts ainet „Looduse kaitse“, rõhutades rahvusliku muuseumi ajutamist looduses, et sel teel alal hoida mõni osa põliti metsa, food, metsloomi ja linde. Niiuugune kolit oles Gesti Rakvere maafondas Peipii läheduses ja muuseumi alla kuuluv maatik oles umbes 25 ruutwersta suur. Asjaosalised kawatsewad tulewikus selles asjas walituse poole ettepanekuga pöörata, lootes wiimase toetuse ja mastutulekuse peale.

Konverentsi teisel päeval, 19. aprillil, alkatati tööd kahes sekkioonis: loodusloo ja

Siinemaalt.

Maafondatele koolilastele abiandmine.

Keina walla algkooli maafondatele õpilastele jaadeti riiklist toetust 50 tuhat marka mis wallas olema 7. algkooli maafondate õpilaste wahel ära jaotati. Kõrgema algkooli õpilased keegi riiklist toetust ei tarwitunud. Mõne teise kooli hoolkogud olid aga õpi lastest riiklise toetuse õjaliseks saada laif nud. Ülewalnimetatud summa eest muret ses wallawalituse 30 paari saapaid, mõnebe le ühikutele ka riideid, aga suurem hulka rahuldati kirjutus-riihide, pliiatsite ja weji warwidega. Mbi soowijaid oli palju, isegi wanemad, kes 2000 mk. tulumaksu maksamad, nõudsid laste kooli panemiseks toetust

Kafelused Keinas.

Möödaläinud sügisel awati Kärda alewis kroonu wiinamüük terve saare tarwis ühes sellega suurenesid siin ka kafelused. Nädala eest peeti Waku külas Lülle talus pulmapidu, kus tugewasti „Krihwi“ wõtnud noored mehed oma wahel kallema läinud, mille juures Meffander Tikerpuu, 24 aast. wana, noaga haawa lehasse sai ja 10. aprillil selle tagajärjel hinge hettis. Enne, kus wiina üle waina Saapalust tuli tuua, olid farnased juhtumised wõga aruldased, müüdi aga juba kolmas juhtumine selle aasta sees

geograafia sekkioonis. Lõunawahetaja wandi õpetajad toime botanika oeda, meteoroloogia jaama ja zooloogia muuseumi. Kärsat lõunawahetaja jatkati üldkoosolekut, kus ära kuulati veel mitmed referaadid, teiste hulgas ka G. Meiali kõne õpetajate edasiharimise kohta. Peale selle wõeti wastu veel sekkioonis tehtud resolutsioonid.

Resolutsioonid.

Prof. Th. Buchholtsi kõne kohta „Looduse kaitse“ wõeti wastu otsus: Konverents termitab looduse kaitse mõtet ja selle kandjat Gesti prof. Buchholtsi ja püüab omalt poolt selle läbiwiimiseks kaasa aidata.

Loodusteadevaliste ekskursioonide kohta, misjuure aine üle A. Reeben refereris, jõuti otsusele, et muem õpemetood leab loodusloo õpetamise esimeheks tingimiseks looduse turundamisega looduses enesest, tema loomulikus ümbruses, metsas, põllul, heinamaal, soos ja rabas käsitlendamise objektie ise waadeldes, nende kallal ise töötades. Uuem õpemetood nõuab mudele, piltide, raamatute tarwitamist ainult hädabindina. Agol juhtumisel, kus jee wähegi wõimalik, mudelite ja piltide asemel elus loodus ise. Sa kui jee ei peaks wõimalik olema, siis toodagu wähenalt loodus turpa, ajetatagu üks wäike osagi mete kodumaa loomastikust ja taimestikust klassi-

Kunstnik A. Kalmatowi pildinõus.

Näitus wõtab asju, mille farnast Tallinn maewalt eme on näinud. Elineb Euroopas tuntud genrist-sümbolist, kes oma waadete, tehnikaga ja saawutuste poolest eraldatud ühku jena ja termituna teistest emal sejab. Wiiman asjaolu kujuneb veel ümargusemana selle tõttu, et näitus haarab kunstniku müü mata wanad tööd ja alles esimest korda välja pandud uuemad teosed umbes wiimaste 11 aasta kestuseks.

Oma erihariduse poolest diplomaat, tahab A. Kalmatow ka kunstis samasugune olla. Ta kästas sümbolistiselt Egiptuse ja Greeka, Hiina ja Hindu mütolooget, muinust, sihtene ja siile jama kerge kaega, nagu keff. wõi uuema aja, isegi meie wäike Gesti lähemat siindmustikku. Tema lõwenditel leiduwad walged, kollased, pruunid ja mustad rahwatõud; pool-inimesed ja pool-loomad, pühadus ja patt, armastus ja wiha, walgus ja pimedus äärmiselt julgetes fantaasias lennu wormides. Saawutuse suhtes ta ühendab ja lepitab kaugemale üksteisest lahkunewad wooled, seades nad fagedassti kõrwuti ühel ja seltsamal pildil. Tehniliselt ta on wõga mitmekesine: maalib pintsliga ja woolib noaga, tarwitades õrna sihtseõrumist jama eduga, kui wärmiooga wõetud kuhjamist; katab siindsa mulje saamiseks gipside, isegi metalliga; joonistab ühefuguse osarwusega kõitide wahendite abil: pliiatsi, sule, sõe, kühki, wesi- ja õliwärmidega, temperaga, pastelliga. Tõotab paberil, vineerlual, lõwendil ja lihtsal kotiriidel. Luues wiimaste

illufoone siinitawaid piltwäipasid, ühenduseguga, mis kunstniku saladus on: wõite riidet igapidi muljuda ja korjutada, wärm ei pudene.

Suuremaks Kalmatowi mõiduks kunsti alal tuleb lugeda kahtlemata tema wärmide kookukolawuse tagajärge. Uuemate pointilistide j. s. f. saawutused ei ole oma wirwendustega temast kaugemale jõudnud, selle peale waatamata, et ta wärmide helwuse juure hoopis teistjuugit raba käis: wanade Itaalia meistrite tööde hoolsa uurimise kaudu ja läbi-paistwate wärmide pealeõõrumise abil, kuna impressiionistline wool. j tema kunstis ülepea harwa awaldub. Tunnistuseks, misjuure forjuseni ta wärmide helwusega tõusnud, olgu nimetatud näituse kõige filmapaistwam nummer — „Sügamuse ingel“.

Üksikutest töödest pöörame tähelepanu järgmistele peale, mis tuumakamad ja teistega wõrreldes kunstiliselt enam wäartusissemad:

„Sügamuse ingel“. Mingijugune jaatanik olemus omandab peaningi wälumuse, irwituseõõm huultel maailma huffumise üle. Alpool must madu, kaugel tagaseinal uinum linn. Wärmid pakuwad fantastilist läikejõudu.

„Must naispärtsori“. 17.-da aastajaja aadetiüüü ühes walges parukas murib musta neidu, puudutades teda umbujaldukes fõrmeotfuga, kuna pärtsori selle peale erootilise muigatusega reageerib. Wärmide kookukola suurepäraline.

„Jis“. Zumalanna awes hõlmriide lahkiõõmifega inimos olemise kadufed, Ku ja Guern. Kunstnik wõtab kuni k-

merustes metalli. Üldine jumi film.

„Kristija Johannepe pea“. Solomea ja timula wahel on kuldne aluspõhi läbi-paistwate wärmidega kaetud, mis omapärase läbi-paistwate wärmidega kaetud, mis omapärase ilme ja tehniliselt uue wõtte wõtab. Alpool Johannepe furnukeha reaalselt wäljendatuna.

„Naga naised“. Hindu-Siina mütolooget. Madude kuningal on hull päid ja faks nait: miunafed walged nagu elewandi luu, kallistes rahwuslistes riietes. Pastell töö.

„24. meebuar 1918“. Nilt kujutab sümbolistiselt Gesti wabariigi tähtsamast siindmust. Gesti rahwusliste liipude all, loorberi pärjaga ümbritsetud, seisawad meie kolm peategelast: A. Päts, Konik ja Wilms — riikluse, teaduse ja rahwuslise tugewuse esitajad. Siindmustik areneb isejõuõõmuse atijst. Kunsti suhtes on Dr. Konik wõrdlemise kõige enam, riigiwanema nagu kõige wõrd õnnestunud, nagu teisedki kunstniku portree katfed, misjuure ülesanne nähtawasti ei käi tema kui sümbolisti wõimupiiri.

„Tantsus“ näeme wärmide naitserikkas redelis peemikefi ja paenduwaid raskepoolse jumega pruune Malai poolsaare naitserahwaid. Tantsu õhin kibub ka riided lendu. Pilt paiguti wärmiooga maalitud.

Suurepäralised on „Perjus“, „Must Venus“, „Leda“ (pastell), „Põrgu suurtükk“, „Sfinks“, kus naitserahwas oma pehmete fassifõpade paitamisega meesterahma ära hulamud, „Ohwi toomisel“, kus kunstnik aluspõhjaks imeosawasti roofa paberi sead te maisele kilele kolritõõ lood, „Piltja Gese-

gius“ ja t.

Pilte on näitusel umbes poolteist sada. igauks oma iselärduslise wäartusega. Suuremal osal on erootiline mait juures, mis kunstniku erikalduwus paistab olemat.

Näitusest lahtudes jaad mulje, et siin on meistriga tegemist, kes on algupärane, mitmekesine ja siidi ja kes õstak wanadele waadetele mõndagi uut juure lihada. Sagatades ta on niitõrd arenenud ja esinenud, et wõib esfirtata oletada: ta on isenele leidnud, kuid ei kiwine ega tardu.

Õgu möödamõnnes mõni sõna kunstnikust enesest, keda fagedasti maastiku joonistaja Kalmõkõwiga ära wahetatata.

Nikolai Konstantini p. Kalmatow siindis Wene wanas aadeli perekonnas. Tõetats si gusteaduse ülikooli ja algas wälisministeeriumis hiilgawat karjeeri. Enne keiari-koja kammer-junkruse nimetamist järsku jätis teenistuse ja sõitis Itaaliasse, kust ta emapäril, kunsti õppima. Põhjaliku õppimise tagajärjel muu seas prof. Carofelli juures, pärsit luhwunemist tähtsamate klassifereidoga, rändas noormees Euroopa kultuura riikides, siis Greeka ja Liirgamaal, kuni Wenemaale tagasi tuli. Siit põgenes ta revolutsiooni ajal, umbes 1 aasta tagasi. Gestiwaale, kust kõige oma pildikõuga Lääne-Euroopasse kawatsetaw soita. Nii näib ta meie juure n. si. auwõõrana ajunud olemat, mille poolest nardest kunstnikust arwatamasti erineb, kes meie foodsamad olusid tulid kasutama, jenni kui ajad idapool paranewad.

B. Sepp.

tuppa, nii et teda õppijad alataks jalkid waadelda ja tähele panna.

Ekstursioonid on tingimata tarvilik element loodusloo, geograafia ja koduloo õpetamises ja nende tuleb õpetavas kindel koht anda. Õjal õpetajal olgu kindel siht ja ta olgu võimalikult warem ettevalmistatud. Õpetaja peab ise jeda kohta tundma, kuhu õpetajil kavatsetud. Õpetajal kogutud materjal ja muljed tulewad tingimata arafatutada. Õpetajal on tarwis õpetajal koostatada. Õpetajale edasiharimisturustel tuleb neile praktilist ettevalmistust õpetajate korraldamises anda.

Suguelu küsimuse käsitlemise kohta

offustati: Konverents tunnistas tungimalt tarvilikuks loodusloo kursuses käsitleda inimese loomuliku suguelu bioloogiat, nâhes selles osjalikku teed kõrvaldada õpilastelt tänawa määrleeluste mõju ja valmistada neid seega tulewasteks iseseiswateks perekonna liikmeteks.

Et suurem osa õpetajaid inimese kui ka sõlbi suguelu käsitlewa kirjandusega tarwilisel määral tuttawad ei ole, siis on waja jeda ainet kõigil esolewatel loodusloo õpetajatel teoreetiliselt kui ka eeskujulistel tundides käsitleda.

Õpetajate edasiharimise kohta

offustati: Konverents tunnistas, et loodusloo, maadeteaduse ja koduloo õpetajail tuleb kõrgem tähelepanu anda oma teadmiste täiendamisele kirjanduse abil, kursuste, konverentside ja koosolekute wadu. Kursustel tuleb iseloomulikke tähelepanu anda praktilistele töödele, ühenduses metoodiliste juhatusetega, näidates wärsult roamatut, mille abil õpetajad wõiksid endid ettevalmistada.

Õpetajate ühenduse ühingutega. Õpetajate ühenduse ühingutega. Õpetajate ühenduse ühingutega.

Loodusteaduse õpetamise kohta

wõeti wastu järgmine otsus: Tartu maakonna loodusteaduse ja maadeteaduse õpetajate kongress, läbiarutades kehtewat tunnistawad loodusteaduse alal, arwab järgmist:

- 1) Keemia ühes mineraloogiaga peab leidma kehtewat õpetavas iseseiswa õpetamise kohta.
2) Gumanitaar harus tuleb tundide arw 11. õpetajal 2 wõrra suurendada.
3) Realarharus tuleb tundide arw 11. õpetajal 1 wõrra suurendada.
4) Praktilised tööd loodusteaduse õpetamises.

„Noor-seppade“ esimene üleriinne kongress.

Cesti rahwusliste skoutide organisatsioon — „noor-seppade“ asutati alles läinud aasta kewadel, kuid jâski on ta nii jeltstonnas kui ka noorte keskel teatavat poolehoidu jõudnud wõita. Nis selles liikumisele pandi Tallinnas, kuid peagi lagunes ta üle maa laiali, ning mitmel pool tekkisid noor-seppade organisatsioonid.

Et kõigi nende iseseiswate organisatsioonide wahel alalist ning ühendust luua ning ühiseid eesmärges ülesse seada, selles kutsuti 1921. a. aprillil Tallinnas „Harju noor-seppade malewa“ poolt, Tallinna kofku. Kongressil tulewad arutusele noor-seppadele tähtsad küsimused, muu seas ka üleriinlise noor-seppade liidu asutamine, selle liidu hâalekandja küsimus, sest et praegu ilmuv ajakiri „Noor-Sepp“ on seni ainult Tallinna organisatsiooni hâalekandja, j. t. Kongress algas eila Tall. tehnikumi ruumides (Pakal tän.). Bealktuulajaid, peale Tallinna noor-seppade palju ei olnud. Kongressi laua taga olid noor-seppade lipud, auwõhudega ülesse seatud.

Esimene päew.

Kongressi awas kell 11 Harju noor-seppade wanemate kogu esimene admiral J. Pitka. Wajaja termitab kofkutunud jaadikuid ning loomib kongressile edukat töötamist. Seites pilku noor-seppade organisatsiooni tekkimise ajalooje, leiab, et on tulnud wõidelda suurte raskustega, kuid neist on üle saadud ning juba esimene tegevuse aasta jooksul on loodud üle maa terwe rida noor-seppade organisatsioone.

Rõne lõpul lauldas Cesti hümnid.

Suuri raskusi sünnitab kongressile juhataja walimine. Ei leita kongressi liikete hulgas kõhest wõit, jeda juhataja kohale ajatatakse, peale wõitumisele kõhale ajatatakse, peale wõitumisele kõhale ajatatakse.

misel on tingimata tarwilikud. Nende korraldamises tuleb arafatutada mitte junduslikud töõ õpetuse tunnid realarharus 9.—11. õpetajatel ja usudepetuse tunnid 10.—11. õpetajatel, sest usudepetus mittejundusliku õpetajana 2 wiimajel aastal, kus jundusliku õpetajana on etika kawasje wõetud, peats wälja jääma.

Suurekurjustel õpetajatele ligemalt tutustada õpetawade jetusfirja.

5) Une ja tundide jaotus oleks järgmine: 7. õpetajal 2 tundi anorgaan. keemiat mineraloogiaga, ühes praktiliste töödega; 2 t. bioloogilisi aineid — botanika ja zooloogia.

8. — 2 tundi keemiat, mineraloogiat ja kristallogogiat; 2 t. biologia aineid — botanika ja zooloogia.

9. õpetajal realarharu: 3 tundi füüsikat, 2 tundi taime anatoomiat ja füsioloogiat; 1 tund anorgaanilist keemiat.

Gumanitaar harus: 2 tundi füüsikat, 2 tundi taime anatoomiat ja füsioloogiat.

10. õpetajal realarharu: 3 tundi füüsikat, 2 tundi inimese anatoomiat ja füsioloogiat.

Gumanitaar haru: 2 tundi füüsikat.

11. õpetajal realarharu: 3 tundi füüsikat, 2 tundi üld. loodusteadust, 1 tund terwishoidu.

Gumanitaar harus: 2 tundi inimese anatoomiat ja füsioloogiat ühes terwishoiuga.

Weel wõeti wastu resolutsioonid üldgeograafia kohta kehtewat õpetavas ja taime määramise ning herbariumide kogumise kohta. Sellega lõppes konverents. H.

Õpetusteaduse, geograafia ja koduloo õpetajate nõuandekomitee.

Konverentsi ajal kestab konverentsi, õpetusteaduse, geograafia ja koduloo õpetajate nõuandekomitee. Wälja on pandud terwe rida maakaarte, rõhkem jagu jalkateelised, mõned mineralide jne. kogud ja teised wõetawad õpetajate nõuandekomitee. Naitusel leiduwad ka mõned õpetajate jonnistuse kaustikud koduloo tundidelt, kuid tööd on neis niiwõrd nõrgad, et ei oleks wiga teinud, kui kaustikud ei oleks wäljapanefute hulka wõetudki. Wäljapanefutega on etinenuid ka „Agronomi“ õpetajate nõuandekomitee. Wälja on pandud terwe rida maakaarte, rõhkem jagu jalkateelised, mõned mineralide jne. kogud ja teised wõetawad õpetajate nõuandekomitee. Naitusel leiduwad ka mõned õpetajate jonnistuse kaustikud koduloo tundidelt, kuid tööd on neis niiwõrd nõrgad, et ei oleks wiga teinud, kui kaustikud ei oleks wäljapanefute hulka wõetudki.

Rehtulokk.

Autojuhi Mihelsoni tapjad kohtu ees.

Cõfel wastu 11. maid läinud aastal tapeti Nõmme lähedal S. Wäru maanteel autoomanik Jaan Mihelson ära. Nagu asja uurimisel selgus, oli Mihelson 10. mai õhtul, nagu harilikult, sõitnud priisimaja juure autode seifukohale. Kaasas olnud temal rabatasu umbes 3000 margaga. Priisimaja juures istunud autosse laks isikut, kellega Mihelson Nõmme poole sõitnud. Kella 1/2 ajal leiti Mihelsoni merine auto Diakonissi maja juures S. Wäru maanteel.

Gommikul ilmus Nõmme politsei jaostkonda kodanik Hans Wärtel, kes seletas, et ta mõõdaläinud õffel wiibinud Wäru maantee ääres metsas, kust ta offi korjanud. Umbes kehtew ajal tulnud linna poolt auto, mis meha ääres peatunud, wõrti kolunud pauf ja selle järele pööranud auto ümber ja sõitnud linna poole. Kohale minnes leidnud seal merise jurnufeha.

Selles asjas üle kuulatud tunnistajad seletanud, et kehtew ajal Nõmme poolt üks kollakas auto tulnud, mis kõweriti Wäru maanteel mõõda sõitnud, mis niijuguse mulje jättnud, et autojuht ei oska juhtida. Suurdeno tänawa nurgal sõitnud auto meoworimehest Weiloigust mõõda, kes tule walgel hästi autojuhi nagu tähele pannud, teist isikut, kes autos istunud tähele ei pannud. Raskuskaalusena wõeti augustikuu m. a. Bekeri tehase autojuht Rudolf Rana finni. Ettenäitamisel tundis meoworimees, temas ülalähendatud autojuhi ära. Santal ajal ilmus kriminaalpolitseisje awalik naisterahwas Griental, kes üles andis, et Rana purjus peaga temale kõnelelnud, et kusagil metsas autojuhi ära tapnud, ning raha ära rööwinud. Ühes Ranaga wõeti wahi alla tema sõber Johannes Wilmann, kelle peale kahtlus langes, et ta Rana kaaslane wõis olla. Mõlemad endid jüüdi ei tunnistanud, seletades, et nad lähendatud õhtul Koplis wiibinud.

Waja arutamisel selgus Rana jüü tunnistajate tõendustest ja kohus mõistis Saare maakonna, Suuremõisa walla kodaniku Rudolf Beckri p. Rana kõigi õiguste kaotusega eluks ajaks junnitõõle; Harju maak., Laitte walla kodaniku Johannes Wardi p. Wilmanni tõenduste puudusel õigeks. —1—

Nõuandekomitee.

20. novembril läinud aastal sõitis Seljingsi Cestisje Soome kodanik Edwin Gabrielson mootorpaadi „Selmi“ peal. Beale maandumist Naisjaarel jäi Gabrielson jäljeta kadumaks. 26. novembril samal aastal teatati Seljingsi, et kahtlusalusena Gabrielsoni tapmises on finni wõetud Soome kodanik Agel Lindwist. Lindwist komietati Tallinna, kus asja uurimise Cesti wõimud: enese kätte wõtsid. Beale piffa wõstupuullemist tunnistas wiimane ülesse, et ta Naisjaarel kadunud ära tapnud ja jurnufeha metja peitnud. Lindwisti juhatuses järele leiti jurnufeha Naisjaare metjast ülesse.

Wii tuli sõjaringkonnakohtus eila arutusel. Kohus mõistis Soome kodaniku Agel Edwin Lindwisti kõigi õiguste kaotusega 20 aastaks junnitõõle. —1—

Kui palju Wirumaal 1921. a. wiina joodud on.

Wirumaa juhtimaste ringkondades — linna- ja maakonna omawalitistuses — on alkoholistide jookide müümise asjus üksteisele wastu käiwad seifukohad. Sel ajal, kui Rakwere linnawalitist ja wolkofu, muudugi „olude sunnil“, alkoholi-müügi wõimadust tunnistab ja linna eelarwet kaunis tuntawalt alkoholi müügi peale rajab, ei tunnistata maakonnawalitist ega maakonnandikofu alkoholimüüki Wirumaa piirides ega ole wõtnud ka alkoholi müügist jaadud jisejulefikuid oma eelarwesje. Mõnel maakonnandikofu koosolekul on küll ka alkoholi müügikohtade awamise lubafid arutatud, kuid palwede joogikohte amada, on kõik tagasi liutatud. Selle peale waatamata, et mõnelt poolt alkoholi wastu nagu maenulist nagu tehakse, on awalik joowastawate jookide müüki ja pruufimine Wirumaa kaunis „õit-fewal“ järjel, mis alpool toodud arwud kõige jelaemalt kinnitawad.

1921. a. on Wirumaa alkoholistide jookide müügikohte 15 olnud, peale nende meel raudtee einelauad ja Narwa linna joogikohtad, mille kohta käesolewad andmed ei käi. 15 müügikohtast olid 8 Rakwere linna

Õhtul korraldati Harju noor-seppade malewa poolt perekondlik loomimimine, millest ka kongressi jaadikud liialisteng oia wõtsid.

koondatud, kuna ülejäänud 7 üle maakonna laialilaotatud olid. Nii siis üle poole wiinamüügi kohtadest asusid Rakwere linnas, kus elanikkude arw ainult 9500. Need 15 ajutust on aasta jooksul läbimüünud 293.586 toopi piiritust j. 1.195% toopi li-kõõre ja mitmesuguseid napsijid.

Wiimaste andmete järele elab Wirumaa ühes alewitiga, linnad maha arwatud, 119 tuhat inimest. Kui arwesse wõtta jeda, et Narwa ümbruskonna wallad — Kuwere, Soala, Kose, Mustajõe, Narwoma, Starjati-na ja Narwa-Jõesuu alew, kus elanikkude arw kofku — 15.000 inimest, Narwa linna wiinamüügi ajutustest oma alkoholistid fired rahulafid, siis jääks üle 104.000 elaniku, kes 294.781% toopi alkoholi ära tarwitafid, mis kehtewast 2,8 toopi piiritust inimese hinge peale (wõrtid lewjad ja naiskodanikud kaasa arwatud) ehk 5,3 toopi wiina mõlja teeb. Kui tähele panna, et naiskodanikud kalduwusi alkoholi pruufimises üles näidatud ei ole, siis tõuseb alkoholi pruufimise arw ühe meeskodaniku kohta Wirumaa kahetõõks ja teeks wälja 11,2 toopi aastaks. Et aga ka mitte kõik meeskodanikud (wõhemaalt lapsed alla 10 aastat) alkoholi ei pruugi, siis wõiks tähendada, et iga meeskodanik Wirumaa wõhemalt ühe toopi wiina kuus ära tarwitab ehk 157% marka kuus joomale õhwerdab. Sumitaw oleks ka weel tähendada, kui juured summad Wirumaa alkoholi peale aastaks raiskab. Piirituse toopi 285 marka armates X 294.181% = 84.012.727% marka ehk ümarguselt 7 miljoni kuus. Niigimeestel ja karskuse aatekandjatel tuleks nende arwude juures natufene mõelda.

Rakwere linn aga paistab sellepeale wõhemaatama, et tema maakonna trahter on, wiina pruufimises „mahajäänud“ olnemat. Kui maakonna kehtewiinamüügi kohte mitte arwesse wõtta ja ainult linna oma tarwis määratud 7 ajutusega rehtendata, siis on 7 linna wiinamüügi kohta aastaks 6406 toopi piiritust ära müünud, mis 1/4 toopi elaniku kohta teeb.

„Kiigi Teataja“ nr. 49

on ilmunud järgmise jiluga: eluforterite ehituslaenu seadus; raudteeseaduse § 152 täiendamise seadus; seadus põlluwõõnnimisteeriumi maamõõdu „a hindamise walituse koosseisu ja palgamäärade kohta; määrus eritariifi nr. 1 maksuwa tahtaja pifendamise kohta; määrus raudtee wõrtariifi nr. 12 muutmise kohta.

Teater ja muusika.

Draamateater. Täna, 21. fep., hra Paul Binna tulufõhtus: „Napoleon Bonaparte“. (Bae victis). R. Wõssi 3 waatusline draama. Mõgus kell 8 õhtul. Teatritbüroo.

„Estonia“ teater. Täna, reedel, rahwaetenduseks „Mängu-põrgu“. Somme, laupäewal „Marion“. Teatritbüroo.

Kurfid. Tallinna börsi kurfijedel.

Table with columns: Valuuta, Sehtud, Ohtad, Müüjad. Rows include Naelsterling, Dollar, Soome marka, Rootsi kroon, Daani kroon, Prantsuse frank, Soome guldmark, Eesti rubla, Slowaakia kr., Soome rubla, Helweetia franki, Norra kroon, Soome toola.

Table with columns: Wäärtpaberid, Nomin, Wiiman Seh, Ohtad Müüjad. Rows include Aktia: wäärtus dividend tud. jäd., Põhja Pant, Eõst.-Raubanduse pa nt.

ETM. Stockholm, 19. apr. Riigipant no-teerib täna: Dollar 3.87; naelsterling 17.08; Sakja riigimargad 1.32; Prantsuse frangid 36.00; Belgia frangid 33.20; Hollandi guldenid 146.75; Daani kroonid 72.25; Norra kroonid 73.50; Soome margad 7.30.

ETM. Berliin, 19. apr. Naelsterling 1285.83, dollar 291.13, Hollandi guldenid 1110.85.

Wastutaw toimetaja: Joh. Wif. Wäljandaja: Wäljandaja „Teataja“.

